Osmanlı Bilimi Araştırmaları
Studies in Ottoman Science

İSTANBUL UNIVERSITY PRESS

Osmanlı Bilimi Araştırmaları 24, 1 (2023): 165-197
DOI: 10.26650/oba.1189043

Araştırma Makalesi / *Research Article*

Osmanlı Türkiye'sinde Yayımlanmış Bir Çiftçilik Dergisi: *Felâhat* (1913-1919)*

A Farming Journal Published in Ottoman Türkiye: *Felâhat* (1913-1919)*

Özlem Yüksel[1]

*Bu makale, 21-23 Mayıs 2014 tarihinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde (Samsun) düzenlenen IV. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu'nda 'Felâhat' başlığıyla sunulan poster bildirinin genişletilmiş şeklidir.

[1]Dr. Öğretim Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü, Veterinerlik Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye

ORCID: Ö.Y. 0000-0003-0635-3256

Sorumlu yazar/Corresponding author:
Özlem Yüksel,
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Temel Bilimler Bölümü, Veterinerlik Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye
E-posta/E-mail: ozlemdogan20@gmail.com

Başvuru/Submitted: 14.10.2022
Revizyon Talebi/Revision Requested: 04.11.2022
Son Revizyon/Last Revision Received: 22.11.2022
Kabul/Accepted: 25.11.2022
Online yayın/Published online: 06.01.2022

Atıf/Citation: Yüksel, Özlem. "Osmanlı Türkiye'sinde Yayımlanmış Bir Çiftçilik Dergisi: *Felâhat* (1913-1919)." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 24, 1 (2023): 165-197. https://doi.org/10.26650/oba.1189043

ÖZ

Bu çalışmada, ziraat, veteriner hekimliği, sanayi ve ticaret gibi alanlara yönelik konuları içeren *Felâhat* adlı süreli yayın incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, dergi Mart 1913 - Şubat 1919 tarihleri arasında 15 günde bir yayımlanmıştır. Bu süreçte derginin 67 nüshası basılmıştır. Dergi, 33'üncü sayıya kadar 15 günde bir düzenli aralıklarla basılırken, devamındaki nüshalarda bu düzeni sağlayamamıştır. *Felahat*'ın yayım hayatı boyunca sahibi ve başmuharriri Sebuh İstepenyan olup ilk üç senenin sorumlu müdürü Ahmed Talat, dördüncü ve beşinci senenin sorumlu müdürü ise Leon'dur. Derginin yayımlanma amacı, ilk sayıdaki "İlki söz" ve "Mesleğimiz" başlıkları altında aktarılmıştır. Dergi, çiftçilere ziraat ile ilgili bilgileri sade bir dille aktarmanın yanı sıra modern ziraat yöntemleriyle toprağın işlenmesini ve ülke ziraatının kalkındırılmasını hedeflemiştir. *Felâhat*'ın (1913-1919) sayılarında, tavukçuluk, tarla ve bahçe bitkileri, tarım aletleri, hayvan ırkları, bitki ve hayvan hastalıklarının teşhis-tedavi yöntemleri, ormancılık, çiftçilik, sanayi, ziraat, madenler, ticaret ve arıcılık konusundaki yazılar yanında, dünyadan ve Osmanlı dünyasından bilim haberlerine, reklam, resim, tefrika ve duyurulara da yer verilmiştir. Çalışmada, *Felâhat* adlı derginin yayın hayatı ve ele aldığı konu başlıklarıyla ilgili bilgiler aktarıldıktan sonra, derginin içindekiler listesi sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: *Felâhat*, Çiftçilik, Hayvancılık, Süreli yayın, Veteriner hekimliği tarihi, Ziraat, Türkiye

ABSTRACT

This study investigates the content of the journal *Felâhat* [Farming] that treated subjects such as agriculture, veterinary medicine, industry, and trade. The journal was published every 15 days between March 1913-February 1919, a total of 67 issues, with issues published irregularly following issue No. 33. The *baş muharrir* [publisher and editor-in-chief] of *Felâhat* was Sebuh İstepenyan, and its *müdür* [director] for the first three years was Ahmed Talat, followed by Leon for its fourth and fifth years. As revealed in the first issue, the journal aimed to convey technical information to farmers in a plain language,

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

to introduce modern methods of soil cultivation, and to help develop the country's agricultural products. *Felâhat* included articles on poultry breeding, field and horticultural crops, agricultural tools, animal breeds, diagnosis and treatment methods for plant and animal diseases, forestry, farming, industry, agriculture, minerals, trade, and apiculture, as well as news on science and techniques from the world and the Ottoman Empire, advertisements, illustrations, serialized texts, and announcements. This article will first introduce the journal's publication process then analyzes its content by providing a list of the articles the journal published.
Keywords: *Felâhat*, Animal husbandry, Farming, agriculture, History of veterinary medicine, Periodicals, Turkey

Extended Abstract

Agricultural journals in Ottoman Turkey began being published in the late 19th century, with the number of publications gradually increasing in the years that followed. The first journal in the field of agriculture treating veterinary medicine as well, was *Vasıta-ı Servet* published by Mehmet Ali Bey and his colleagues in 1880. It was followed by *Ziraat Gazetesi* published by Salim Bey in 1881. Among later periodicals was the journal *Felâhat* [Farming], which provided information on agriculture, veterinary medicine, industry, and trade.

No detailed research has been conducted on *Felâhat*; however, its dates of publication, aim and number of published issues are known. Copies of *Felâhat* are found in libraries in Ankara, Erzurum, and Istanbul, with this study benefitting from the issues stored in the Hakkı Tarık Us Collection of Beyazıt State Library, Istanbul.

Felâhat was published in Istanbul every 15 days between March 28, 1913-February 1919 for a total of 67 issues, with issues being published less regularly after issue #33. The *baş moharrir* [publisher and editor-in-chief] of *Felâhat* was Sebuh İstepenyan, and its *müdür* [director] for the first three years was Ahmed Talat, followed by Leon as its director for the fourth and fifth years.

Felâhat was an illustrated journal published in two columns in the dimensions of 20x27.5 cm. The subscription fee for the first two years was 15 kurus for six months and 30 kurus for a year, while the third year saw the annual subscription reduced to 10 kurus and the fourth year raised to 20 kurus. *Felâhat* was printed in the publishing houses *Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı* and *Matbaa-i Orhaniye*.

The front cover of the first issue bore the names of the *muharrir* [editors] for agriculture and its sub-branches, industry and trade, veterinary sciences as well as the institutions where they worked. The editors included experts and administrators working in Ottoman state institutions based in İstanbul, İzmir, İzmit, Kastamonu, Thessalonica, and Skopje such as the

Halkalı School of Agriculture in Istanbul, the School of Farming in Skopje, and the School of Horticulture and Viticulture in İzmir to name a few. Two editors were from Egypt, and one was an agricultural engineer at the British engineering company John Fowler &Co.

The purpose of publishing the journal was revealed in the first issue, under the titles of "Preface" and "Our Job." The journal aimed to enlighten farmers through articles prepared by experts using a plain language to help farmers get acquainted with modern agricultural methods and soil cultivation, as well as to develop the country's agricultural production. *Felâhat*'s issues included articles on poultry, field and horticultural crops, agricultural tools, animal breeds, diagnosis and treatment methods for plant and animal diseases, forestry, farming, industry, agriculture, minerals, trade, and apiculture. The journal also informed its readers about new scientific and technical developments from the world and the Ottoman Empire and published advertisements, illustrations, serialized texts, and announcements. The articles published in the journal covered a wide range of topics under various subjects such as agriculture, agriculture and animal husbandry in the Ottoman Empire and various countries, pest control, forests, and water wells. In this respect, the journal showed similarities to the other agricultural journals of the period in terms of both the purpose of publication and the wide range of covered topics. Information regarding the end of its publication life is unknown.

Most of the articles bore their respective authors' names, and while full names were given in the first two years, they were mostly abbreviated in the following period. The most prolific authors were Sina Kerim Istepenyan (The Director of the Kastamonu School of Farming), İhsan (Director of the Seydi Köy School of Viticulture and Horticulture at İzmir), Abdulhakim Hares, and Feridun. The affiliations of the two latter authors are unknown.

In conclusion, *Felâhat* was published in line with the aims stated in its first issue, such as making the readership aware of new developments and improvements in agriculture, and the publishers attempted to follow the progress in industry, trade, and veterinary medicine and to convey to farmers the modern agricultural methods using a plain language with the help of experts.

Giriş

Türkiye'de ziraatı konu edinen dergiler on dokuzuncu yüzyılın sonuna doğru yayımlanmaya başlamıştır. Takip eden yıllarda, Osmanlı Devletinin iktisadi yapısında önemli bir yere sahip olan ziraat alanıyla ilgili yayınların sayısında artış gözlenmiştir.[1] Ziraat ve veteriner hekimliği alanında Türkiye'de yayımlanan ilk dergi, 1880 yılında Mehmet Ali Bey ve arkadaşları tarafından çıkarılan *Vasıta-ı Servet*'tir.[2] Osmanlı'da yayımlanan ikinci ziraat dergisi ise Salim Bey tarafından 1881 yılında yayımlanan *Ziraat Gazetesi*'dir.[3] Bu dönem süreli yayınlarından biri de ziraat, veteriner hekimliği, sanayi ve ticaret konularıyla ilgili bilgiler aktaran *Felâhat* isimli dergidir.

Felâhat kelimesinin aslının "Filâhat" olduğu ve "ekincilik, çiftçilik" anlamına geldiği, kavramla eş anlamlı kelimelerin ise "harâset" ve "zirâat" sözcükleri olduğu ifade edilmektedir.[4] Bu kelimeyi içeren *Kitābü'l-Felâhat* (Çiftçilik Kitabı) başlığının tarım konularını içeren yazmalara verilen bir isim olduğu ve bu kitaplarda bitki yetiştirme, aşılama, budama, bakım, toprağın özellikleri gibi konuların yer aldığı ve çiftçilik için gerekli olan bilgilerin aktarıldığı belirtilmektedir.[5]

Süreli yayınları içeren çalışmalarda,[6] *Felâhat*'ın yayımlandığı tarih, yayın amacı veya yayımlanan sayı bilgilerini içeren verilere yer verilmesine karşın dergi ile ilgili kapsamlı bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Dergi ile ilgili yapılan taramalar sonucunda *Felâhat*'ın Ankara, Erzurum ve İstanbul kütüphanelerindeki nüshaları belirlenmiştir.[7] Çalışmada, Beyazıt Devlet

1 *Türk Ziraat Tarihine Bir Bakış* (İstanbul: Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi / Devlet Basımevi, 1938), 11; Kenan Demir, "Osmanlı'da Ziraat Dergiciliğine Bir Bakış (1880- 1923)," *Turkish Studies* 9, 8 (2014), 387; Kenan Demir, "Osmanlı Ziraat Dergilerinden Bir Örnek: Ekinci," *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 19, 1 (2017), 55.

2 Ferruh Dinçer, "Türkiye'de Veterinerlik ve Tarım Alanında İlk Süreli Yayın 'Vasıta-i Servet' Üzerinde Bir İnceleme," *Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi* 3, 1 (1976), 66-68.

3 Demir, "Osmanlı'da Ziraat," 387; Demir, "Osmanlı Ziraat Dergilerinden," 55; Sevtap Kadıoğlu, "Ziraat ve Sınaat Tercüme-i Fünun Odaları Mecmuası Üzerine Bir İnceleme," *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 5, 2 (2004), 40.

4 Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* (Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2015), 292, 306, 376.

5 Ayfer Aytaç, "16. Yüzyıla Ait Bir Tarım Metni: Kitābü'l-Felâhat," *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13, 23 (2012), 200.

6 "Meşrutiyet'in İlanından Beri Türkiye'de Neşr Olunmuş Gazete ve Mecmualar," *Ayın Tarihi* 17, 53 (1928), 3643; Ahmet Ali Gazel ve Şaban Ortak, "İkinci Meşrutiyet'ten 1927 Yılına Kadar Yayın İmtiyazı Alan Gazete ve Mecmualar (1908-1927)," *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7, 1 (2006), 238; Demir, "Osmanlı'da Ziraat," 391; Demir, "Osmanlı Ziraat Dergilerinden," 58; Görkem Can Aybaş, "Resimli Ziraat Gazetesi'nin Tasnifi (1905-1906)" (Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, 2020), 8.

7 Milli Kütüphane: Demirbaş No. *1956 SB 233* [Sayılar, 1329: 1-23; 1330: 24-34]; Türk Tarih Kurumu: Demirbaş No. *S031245* [Sayılar, 1329-1330: 1-24]; Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Salonu Basma ve Yazma Nadir Eserler Bölümü: Demirbaş No. *S94254*, Arşiv No. *S-301/SÖ* [Sayılar, 1329: 1-23; 1330: 24-34; 1331: 37-40; 1333: 41-44]; Atatürk Kitaplığı: Demirbaş No. *O/463-5* [Sayılar, 1329-1918: 1-2, 4-10, 12-13, 37-39, 66]; Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Süreli Yayınlar Kataloğu: Demirbaş No. *0885* [Sayılar, I-V: 1-67 (15 Mart 1329- Şubat 1919)].

Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Süreli Yayınlar Kataloğunda 0885 demirbaş numarası ile yer alan 67 sayılık arşivden yararlanılmış, *Felâhat*'ın içeriği, yayın süreci ve nüshalarının bibliyografik özellikleri incelenmiştir.

Felâhat'ın yayın hayatı

Felâhat 1329 (1913) -1919 yılları arasında 15 günde bir yayımlanan *Ziraî, Baytarî, Sınâî ve Ticârî Mecmûa* olarak adlandırılmış bir dergidir. Derginin ilk sayısı 15 Mart 1329 (28 Mart 1913) tarihli, son sayısı ise Şubat 1919 tarihli olup bahsedilen tarihler arasında derginin yayımlanan nüsha sayısı ise 67'dir.

Süreli yayının ilk sayısının ön dış kapağında, *Zirâat ile Şuabâtı Muharrirleri, Ticâret ve Sanâyi' Muharrirleri, Baytar Muharrirleri, Ormancılık Muharriri, Hukuk Muharriri* gibi alana yönelik sınıflama yapılmış, yazarlar ve çalıştığı kurumlar bu bölümler altında sunulmuştur (Resim 1a ve Resim 1b).

فلاحت

زراعی، بیطری، صناعی و تجاری مجموعه

صاحب امتیاز و مدیر محرری

سوح اسپانیان

نسخه‌سی ۴۰ پاره

نسخه‌سی ۴۰ پاره

مصطفی ثابت : مکتب سابق چفتلک مکتبی مدیری

میخالاکی : مدرسه عالی علوم زراعیه معاونلرندن

نبلی : عرضحاله کیاکری

نورالدین : کیاکر

عالی ماردیکیان : ادبیه خصوصی زراعت معلمی

بیطر محرلرمز :

سیمون کوپیوکیان : بیطر مکتب عالیسی مدیر وکیلی

عثمان نوری : بیطربیولوجی

فرهکین کرستیان : مزرعه‌ی بیطری

یورکی : بیطر مکتب عالیسی معلمندن

تجارت وصنایع محرلری :

کرشاق سیمیونیان : تجارت مکتب عالیسی معلمندن

آیور بازیلاکی : تجارت مکتب عالیسی معلمندن

سرکین ثیاد : تجارت مکتب عالیسی معلمندن

پروانت داکی : تجارتجی

اورمانجیلیق محرلری :

آصف جمالی : اورمان مکتب عالیسی معلمندن

هیرانت هاتسکیان : اورمان مکتب عالیسی معلمندن

حقوق محرری :

سروح ناوساردیان : دعوی وکیلی

زراعت ایله شعبه‌لی محرلری :

احسان : ادارهٔ سیاسیه کزن داخیلیه واقتصادیه مکتبی مدیری

آلیوب سپاسیان : ادارت زراعت مأمورلی

پیرام وهبی : مدیریه محکمهٔ عالیه زراعتی مداوملرندن

تحسین : سرکچلک مکتبی مدیری

ثریا : سابقاً زراعت مکتب عالیسی معلملرندن

حسن بصری : شیر اداره‌جی فن مأمورلی

حکمت : سلانیک سابق زراعت مأمورلی

سیمه‌کریم اسقیاسیان : لیسه‌لری چفتلک مکتبی مدیری

طلعت : مدرسه چفتلک مأمری

عزیزیان : ادارهٔ چفتلکات مدیری

علی رضا : ادارهٔ سیاسیه کزن داخیلیه واقتصادیه مکتبی مدیر معاونی

فائق : زراعت مخلص عمرلرین

فالهپان : زراعت تطبیقی فن ثعلبی عمر معاونی وسابقاً زراعت مکتب عالیسی معلملرندن

فرهکین داومجیان : مالیه‌ده مرکز مدیری

کیریاکو : زراعت تطبیقی کیمیاکری

کیسون : سابقاً زراعت مکتب عالیسی معلملرندن

لطفی عارف : ورسای داخیلیه مکتبی مداوملرندن

لوزولویس : جون داورز وشرکاسی زراعت مهندسی

سرمایه

زراعت عمومیه ، زراعت پایه . — پیچکچلک : صنعت تریهٔ .

افادهٔ مخصوصه : ایکی سوز ، میکلمز ، شرائط اشتراک ، علی‌حضرات : معلومات مخصوصه . — اورمانجیلق : سنط کاذب .

ادارهخانه‌سی : شهدیلک یلد خانی قارشوسنده ۷۳ نومرولی کاغتخانه‌سیدر .

مکتوب آدرسی : درسعادت مرکز پوسته‌خانه‌سی ۴۱ نومرولی پوسته لوطیسی

استانبول ۱۵ مارت ۱۳۲۹

مطبعهٔ حیدریه و برادرلری

Resim 1a. *Felâhat* dergisinin ilk sayısının (28 Mart 1913) kapak sayfası (Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonu)

Felâhat

Ziraî, Baytarî, Sınâî ve Ticârî Mecmûa

Numro 1	Sahib-i İmtiyaz ve Sermuharriri	Birinci sene
Nüshası 40 para	Sebuh İstepenyan	Nüshası 40 para

Zirâat ile Şuabâtı Muharrirleri; *İhsan:* İzmirde Seydi Köy Bağcılık ve Bağçevanlık Mekteb Müdürü; *Agob Sinanyan:* İzmit Zirâat Me'mûru; *Behram Vehbi*: Mısırda Memleket Hara Zirâati Müdavimlerinden; *Tahsin:* Sütçülük Mekteb Müdürü; *Süreyya:* Halkalı Zirâat Mektebi Alisi Muallimlerinden; *Hasan Basri:* Şehr-emâneti Fenn Me'mûru; *Hikmet:* Selanik Sâbık Zirâat Me'mûru; *Sina Kerim İstepenyan:* Kastamonu Çiftlik Mekteb Müdürü; *Tal'at:* Mısırda Çiftlikat Nazırı; *Arbiyan:* İzmirde Çiftlikat Müdürü; *Ali Rıza:* İzmirde Seydi Köy Bağcılık ve Bağçevanlık Mekteb Müdür Muavini; *Faik:* Zirâat Müfettiş Umumilerinden; *Kalfayan:* Zirâat Nezâreti Fenn Şubesi Müdür Muavini ve Halkalı Zirâat Mektebi Alisi Muallimlerinden; *Karekin Deveciyan:* Balıkhane Merkez Müdürü; *Kiryaku:* Zirâat Nezâreti Kimyageri; *Kimon:* Halkalı Zirâat Mektebi Alisi Muallimlerinden; *Lütfî Arif:* Versail Bağçevanlık Mekteb Muallimlerinden; *Leo Polipis:* Con Fovler ve Şürekâsı [John Fowler & Co.] Zirâat Mühendisi; *Mustafa Sebat:* Üskûb Sâbık Çiftlik Mekteb Müdürü; *Mihalaki:* Mısırda Memleket Hara Zirâati Müdavimlerinden; *Nebil:* Darbhane Kimyageri; *Nureddin:* Kimyager; *Haik Mardikyan:* İzmirde Hususi Zirâat Muallimi

Ticâret ve Sanâyi' Muharrirleri; *Arşak Sihçusiyan:* Ticâret Mekteb Alisi Muallimlerinden; *Alber Barzilai:* Ticâret Mekteb Alisi Muallimlerinden; *Serkis Nihad:* Ticâret Mekteb Alisi Muallimlerinden; *Yorvanat Zaki:* Ticâretden

Baytar Muharrirleri; *Simon Küçükyan:* Baytar Mektebi Alisi Müdür Sanisi; *Osman Nuri:* Bakteriyolog; *Karekin Arsinyan*: Tophane Mezbahaları Baytarı; *Yorki:* Baytar Mektebi Alisi Muallimlerinden

***Ormancılık Muharriri*;** *Asaf Cemal:* Orman Mekteb-i Alisi Muallimlerinden; *Hrant Danzikyan:* Orman Mekteb-i Alisi Muallimlerinden

Hukuk Muharriri*; Sebuh Navasarinyan:* Davâ vekili

Mündericat; İfâde-i Mahsûsa: İki söz; Mesleğimiz; Şerâit-i iştirâk
Âlem-i Haşerât: Malumat-ı umumiyye
Ormancılık: Sent kâzib

Zirâat-i Umûmîyye: Zirâat-ı yâbise

Çiçekçilik: San'at-ı tezyîn

İdarehanesi: Şimdilik Bâb-ı Âli karşısında 73 numrolu Kâinat Kütüphanesidir.
Mektub adresi: Dersaadet Merkez Postanesi 41 numrolu posta kutusu.
İstanbul 15 Mart 1329

Resim 1b. *Felâhat* dergisinin ilk sayı kapak sayfasının Latin harfleriyle çevirisi

Felâhat'ın ilk senesine ait 24 sayının ön dış kapağında derginin ismi, dergiye ait bilgiler, özlü sözler, editörlerin isim ve görevlerini içeren bölüm ile derginin içindekiler bilgisi yer alırken, ikinci sene 25'inci sayıdan itibaren editörlerin bölüm ve görevleri kaldırılmış, içindekiler bölümü genişletilmiştir. Üçüncü senenin 36'ncı sayısının kapak sayfasında ise "Felâhat Koleksiyonları" başlığı altında birinci ve ikinci sene ile ilgili açıklamalar verilmiştir. Derginin 37-50'nci sayıların kapaklarında, incelenen konulara, şahıslara ya da dönemin önemli konu ve kişilerine ait resimlere yer verilmiştir. Dördüncü senenin 51-52'nci sayısından itibaren dergi bilgileri ve içindekiler bölümü, ön ve arka kapak yerine iç kapak üzerinde sunulmuştur.

فلاحت

زراعی، بیطاری، اصناعی و تجاری مجموعه

«فلاحت» قولکسیونلری

فلاحت

زراعی، بیطاری، اصناعی و تجاری مجموعه

Resim 2. *Felâhat* dergisinin kapak sayfalarından örnekler:
İkinci Sene No. 36, 1 Kanun-i sânî 1330 / 14 Ocak 1915 (solda) ve
Üçüncü Sene No. 37, 1 Mart 1331 / 14 Mart 1915 (sağda)
(Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonu)

Felâhat'ın birinci senesini 15 Mart 1329-1 Mart 1330 (28 Mart 1913-14 Mart 1914) tarihleri arasında 15 günde bir yayımlanan 24 sayı oluşturmaktadır. Dergi ön dış kapağında yer alan bilgilere göre 15 Mart 1330-1 Kânûn-ı sânî 1330 (28 Mart 1914-14 Ocak 1915) tarihleri arası ise ikinci sene olarak ifade edilmiş ve bu dönemde 25-36'ncı sayı aralığındaki nüshalar yayımlanmıştır. Bu sayıların 25-33'üncü nüshaları 15 günde bir yayımlanmıştır.

İkinci sene, 34'üncü sayının 1 Ağustos 1330 (14 Ağustos 1914), 35'inci sayının 15 Teşrîn-i sânî 1330 (28 Kasım 1914) ve 36'ncı sayınında 1 Kânûn-ı sânî 1330 (14 Ocak 1915) tarihinde basıldığı belirlenmiştir.

Üçüncü sene olarak belirtilen dönem 1 Mart 1331-1 Haziran 1331 (14 Mart 1915-14 Haziran 1915) tarihleri arasını kapsamaktadır. Belirtilen aralıkta derginin ayda bir yayımlanacağı ifade edilse de, ancak dört sayı yayımlanabilmiştir. *Felâhat*'ın dördüncü yayım senesi 15 Mart 1333 (15 Mart 1917)-Kânûn-ı sânî/Şubat 1917 tarihleri arası olup, derginin bu döneminde 41-58'inci sayıları yayımlanmıştır. Bu nüshalardan 41-42, 43-44, 45-46, 47-48, 49-50 ve 51-52'nci sayılar birlikte verilmiş ve 'yarım aylık' mecmua olarak belirtilmiştir. Derginin 53-54, 55-56, 57-58'inci sayılarının kapak bilgilerinde yayım aralığı ile bilgi verilmemesine karşın aynı nüshada farklı iki ay ismi kullanılarak yayımlandığı belirlenmiştir. Dördüncü senenin 41-42'nci sayısının basımı *Aydın Vilayeti incir zirâat ve ticâretine da'ir nüsha-i mahsûsa*, 43-44'üncü sayı *Çekirge mücadelesine aid nüsha-i mahsusa,* 45-46'ncı sayı *Traktör yani motorlu pulluğa aid nüsha-i mahsûsa* ve 49-50'nci sayı ise *Memâlik-i Osmâniyye'de Sanayî-i Sükkeriyeye da'ir nüsha-i mahsusa* şeklinde konulara özel başlık ve içerikle gerçekleşmiştir. Derginin beşinci senesi, Mart/Nisan 1918-Şubat 1919 tarihlerini kapsamaktadır. Bu dönem 59-67'nci sayıları içermekte olup, 59-60 ile 61-62'nci sayılar aynı nüshada ve iki aylık olarak, 63, 64, 65 ve 67'nci sayılar aylık olarak, 66'ncı sayı ise iki aylık olarak basılmıştır.

Felâhat'ın 24, 36, 57-58 ve 67 numaralı nüshalarında fihrist bölümü yer almıştır. Dergi, resimli ve iki sütün halinde yayınlanmış olup, sayfa numaraları her sayı ve yeni yayım senesinde birbirinin devamı şeklinde verilmiştir. Derginin boyutları ise 20x27,5 cm'dir.

*Felâhat'*ın birinci sene nüshası 40 paraya, altı aylığı 15 kuruşa, seneliği ise 30 kuruşa satılmıştır. Derginin ikinci sene nüsha satış fiyatları birinci sene ile aynı kalmışken üçüncü sene basım giderleri için okurlardan nüshası 40 para olmak üzere senelik 10 kuruş ücret alınmıştır. Dördüncü yayım senesinde 41-50'nci sayılara kadar nüshası iki kuruşa satılmış, senelik abonmanı 20 kuruş olarak belirlenmiştir. Derginin 50-58'inci sayıları ve beşinci sene basım giderleri ile ilgili bilgilere kapak sayfasında yer verilmemiştir. İlk üç senelik yayım sürecinde sorumlu müdür Ahmed Talat iken dördüncü ve beşinci senenin sorumlu müdürü Leon'dur. Derginin yayım hayatı boyunca sahibi ve başyazarı ise Sebuh İstepenyandır. *Felâhat*'ın sayıları sırasıyla Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı ile Matbaa-i Orhaniye'de basılmıştır.

*Felâhat'*ın yayımlanma amacı ilk sayının 'İfâde-i Mahsûsa' ana başlığı altında yer alan *İki Söz* ve *Mesleğimiz* başlıkları altında açıklanmıştır. *İki Söz* başlığı altındaki imzasız metinde ülkenin yapısının çiftçiliğe yönelik olduğu ve çiftçiliğin geleneksel yöntemlerle gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Avrupa ve Amerika'da uygulanan bilimsel yöntemlerin

ülke çiftçiliğine uyarlanması gerektiği, ziraata hizmet etmenin vatana hizmet etmek anlamına geldiği belirtilmiştir. Bu nedenle ziraatın bilimsel usullerle geliştirilmesi ve halkın bu konuda bilinçlendirilmesi gereklidir. Vatanını seven her Osmanlının, ziraatı sevmesi ve hizmet etmesi gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Dolayısıyla dergi, halkı bilgilendirmek ve ziraatı bilimsel usuller esasına göre şekillendirmek amacıyla ve alanında uzman kişilerin sade bir dille kaleme aldığı makaleleri içerecek biçimde yayıma hazırlanmıştır (Bkz. Ek 1).[8]

Mesleğimiz başlıklı imzasız metinde dergide ziraat ve ziraatla ilgili birçok konunun yanı sıra veteriner hekimlik, sanayi, ticaret ile ilgili konuların alanında uzman olan kişilerce ele alınacağı belirtilmiştir. Hukuki konular ve bahsi geçen alanlarla ilgili okurlardan gelecek sorulara uzmanlar tarafından cevap verilecektir (Bkz. Ek 2).[9] Ayrıca *Mesleğimiz* ve *Şerâit-i iştirak* başlıkları altında dergi ödemelerinin peşin alınacağı belirtilmiştir. Yine *Şerâit-i iştirak* başlığı altında İstanbul ve taşradaki aboneler için senelik aidatın 30 kuruş, altı aylığının ise 15 kuruş olduğu belirtilmiştir. Dergi ücreti, tüm okulların öğretmen ve öğrencilerine senelik 20 kuruş, altı aylığı ise 10 kuruş olarak belirlenmiştir. Yurtdışı abonelik bedeli senelik 10 Frank olarak belirlenmişken altı aylık ödemenin olmadığı belirtilmiştir. Ödemelerin zamanında yapılmaması durumunda derginin yayımlanmasında sorunlar yaşanacağından, okurların ödemelerini zamanında yapması istenmiştir.

Felâhat'ın içeriği

'İfâde-i Mahsusâ' bölümünde: derginin çıkarılış amacı, birkaç söz, yeni yayın yılı ile ilgili bilgiler aktarılmıştır (Bkz. Ek 3).

'Fenn-i baytari' başlığı altında verilen metinler ağırlıklı olarak ahır hijyeni, paraziter hastalıklar ve beygirlerin hastalıklarına yönelik olsa da, köpek, koyun gibi hayvanlarla ilgili metinler de mevcuttur. 'Hayvanat-ı Ehliyye' kısmında hayvanların beslenmesi, ıslahı ile ilgili konular yanında beygir, koyun, keçi gibi hayvan türlerinden örnekler sunulmuştur. 'Arıcılık' bölümünde, kovanlara yönelik bilgiler üzerine yoğunlaşılmıştır. 'Tavukçuluk' ana başlığı altında tavukların beslemesi, tavuk ırkları ve yumurtalar ile ilgili konular ele alınmıştır (Bkz. Ek 3).

'Ormancılık' başlığı altında: Halep çamı, Akasya ve Kavak ağaçları, iktisat, Trakya ve Rusya ormanları, orman yetiştiriciliği ve ormanla ilgili atasözlerine yer verilmiştir. 'Çiçekçilik' bölümünde gül yetiştiriciliği ve süsleme sanatı ile ilgili bilgiler sunulmuştur. Ayrıca 'gülcülük' başlığı altında da güllerin yetiştirilmesi ve hastalıkları hakkında bilgiler aktarılmıştır. 'Meyvecilik' bölümünde: Armut, ceviz, fındık, fıstık, ayva ve kayısı ağaçları ile ilgili bilgiler, Amerika'da İzmir incirleri, Aydın ilinde incir ticareti gibi başlıklar yer almıştır.

8 "İfâde-i Mahsûsa-İki söz," *Felâhat* 1, 1 (1329), a-2.
9 "İfâde-i Mahsûsa-Mesleğimiz," *Felâhat* 1, 1 (1329), 2-3.

'Sebzecilik' kısmında: Sebze yetiştiriciliği, havuç, şalgam, turp, salatalık, fasulye, patates, yer elması, pancar, bakla, bezelye, marul gibi sebzeler hakkında bilgiler aktarılmıştır (Bkz. Ek 3).

'Âlem-i haşerât' kısmında böceklerin tarifi, faydaları, taksimi, mısır-pamuk haşeratları, zeytin sineği, incir sineği, çekirge, lahana kurdu ve hanım böceği gibi konular ele alınmıştır (Bkz. Ek 3).

Dergide, 'Zirâat' temalı birçok alt başlık kullanılmıştır. Bunlardan biri olan 'Zirâat-ı Umûmîyye' başlığı altında farklı ziraat teknikleri, hububattan faydalanma, afyon ürününü yağmurdan koruma, pamuk ziraatı gibi konular hakkında bilgi verilmiştir. 'Zirâat-ı Hususiyye' bölümünde ise kahve ağacı, Çin fasulyesi, şeker pancarı, buğday yetiştiriciliği gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca, 'Sanâyi'-i Nefîse' başlığı altında zirâat ile ilgili resimler; 'Sanâyi'-i Zirâiyye' başlığı altında sütçülük, pastırmacılık ve leblebi; 'Zirâat Makineleri' ve 'Alat-ı Zirâat' başlıkları altında pulluklar, ziraatta kullanılan aletler; 'İktisad-i Zir'ai'de başlığı altında çekirdeksiz kuru üzüm, ziraat de makinelerin önemi, Amerika ve Irak'taki iskân meselesi; 'Usul-i Muhasebe-i Zirâiyye' başlığı altında ithalat ve ihracatın teftişi ile 'İstişâre-i Zirâiyye' başlığı altında ise Amasya'da servet, fındık ziraatı, sümüklü böceklerin itlafı, yoncanın hayvanlardaki etkisi, ziraatın ve hayvanların ıslahı, gübre, tavuk yemleri ve kısa fenni suallere ilişkin metinlere yer verilmiştir (Bkz. Ek 3).

'Ticâret-i Umûmîyye' başlığı altında ticaretin kaynakları, tiftik keçisi ve tiftik ticareti, İstanbul Ticaret Odası, limanlar, yumurta, haberleşme, panayırlar, Rus ticaret komitesi, kuş tüyü, deve kuşu ve incir gibi konular ele alınmıştır (Bkz. Ek 3).

'Sanâyi'-i Umûmîyye' başlığı altında halıcılık, madenler, fabrikalar, söğütlerin yetiştirilmesi; 'İska-i Tefcîr' bölümünde artezyen kuyuları ve su tulumbaları; 'Piyasa' başlığı altında pamuk piyasası bilgileri aktarılmıştır (Bkz. Ek 3)

'Binbir Çiçek Koleksiyonu' başlığı altında; güncel konular, dünyadan ve Osmanlıdan çeşitli konular hakkında haberler, hayvanların hastalıkları ve tedavileri, sergi ve müsabakalar, yumurtacılık, güllerin bakımı, patates, farklı ülkelerdeki ziraat okulları, Panama Kanalı, kuluçka makinesi, dünyanın şeker üretimi gibi konular yer almıştır (Bkz. Ek 3).

'Muhâbere Mektupları' bölümünde; yurtdışından haberler ve raporlar, Macaristan ve Mezohegyes Çiftliği konularının yanı sıra Aydın Vilayetindeki çekirge istilası ve mücadelesi ile portakal, hurma ziraatı, harman makineleri, zirai ürün hasılatları, tarım ürünleri haşereleri, Antep Sancağı ile ülke içinden ve dışından haberleri aktaran bilgilendirici yazılara yer verilmiştir (Bkz. Ek 3).

'İstatistik' başlığı altında dünyanın tütün tüketimi, İzmir zeytin hasılatı, Sicilya badem hasılatı, Dünyanın buğday hasılatı, Amerika bankaları, Makedonya tütün ticareti, fındık-

şeker-afyon-kahve-un-arpa-buğday hasılatı, zirai sendikalar, başlıca memleketlerin ziraatları, tiftik-yün gibi konulara ait bilgi verilmiştir (Bkz. Ek 3).

'Makale-i Mâhsusa' bölümünde süt ve süt ürünleri, ziraat, acı çiğdem, Irak ve Irak'ın önemi, Konya Ovası, Virjil, Çiftçi Halil Dayı, çekirge afatı, pamuk ziraatı, maliye, bütçe, ziraatta faydalı kuşlar, şeker pancarı ziraatı, kenevir, nehirlerimiz gibi konular aktarılmıştır. 'Havadis' başlığı altında tayin, atama, terfiler ve verilen rütbeler, Osmanlı İtibar Bankası, Keçiborlu kükürt fabrikası, Fırat Köprüsü, Mısırda ziraat gibi hem ülke içinde hem de ülke dışında şekillenen gelişmeler hakkında bilgi yer almıştır (Bkz. Ek 3).

Birkaç nüshada yer alan başlıklar ve verdiği bilgiler aşağıda özetlenmiştir: 'Balıkçılık'ta Orkinos balığı, kılıç balığı; 'Musâhabe'de Evrenin köyü; 'Çiftçi Takvimi' ve 'Çiftçi Muhtırası' ve 'Çiftçi Eğlenceleri' başlıklarında küçük malumatlar; 'İpek Böcekçiliği'nde: Dut ağaçlarının hastalığı, böceklerin yeni gıdası; 'Bağcılık' ve 'Yeni Bağcılık' başlıklarında asma ve bağ çubuklarının yetiştiriciliği, hastalıkları; 'Çayırlarımız' başlığında çayır yetiştiriciliği; 'Sütçülük'te peynir mayaları, Frenk yayıkları, süt sağım makineleri; 'Konservecilik' başlığı altında kuru meyveler; 'Kimya-yı ziraî'de bakliyat bakterileri, amonyaklı gübreler; 'Felâhat'ın Tefrikası'nda Halil Hocanın Çiftçiliği; 'Kavanin-Nizamat', 'Pirinç Envâi' ve 'Emraz-ı Nebatiyye' bölümlerinde bitkilerin paraziter hastalıkları, pamuk kurdu, zeytinlere zarar veren böcekler, patatesin ur hastalığı; 'Hıtta-i Irakiyye' başlığı altında Dicle Deltası ve Irak'ın önemi; 'Sanâyi'-i İstatistik' başlığı altında dünyadan ve Osmanlı İmparatorluğundan istatistik bilgileri aktarılmıştır (Bkz. Ek 3).

Dergide yer alan reklamlar ön iç kapak ile arka kapağın iç ve dış kısmında yoğunlaşmıştır. Tanıtımlar özellikle ziraata yönelik alet ve ekipmanlarla ilgili olmakla birlikte zirai ilaç, ziraatla ilgili şirket (John Fowler & Co., Mısır Teşebbüsât-ı Ticariye Anonim Şirketi gibi), gazete, dergi ve kitap reklamlarına da yer verilmiştir. 'Felâhat' başlığı altında dergiye gelen yazılara cevaplar, yayınlanan metinler ile ilgili açıklama/düzeltme/eleştiri/rica/öneri, dergiye abonelik ve yayım süreci ile ilgili bilgiler aktarılmıştır. İlaveten derginin birkaç nüshasında yer alan ve kısa notlardan oluşan metinleri içeren *Hamiş, Cevaplar, Teşekkür, Bir mektup, Tevcihât, Hülasa, Teshih, İhtar-ı mühim, Güncelerimize kıymetli nasihatlar, İtizar, Açık muhabere, Duyun-i Umûmîyye-i Osmâniyye başlıkları'*nda ise genel olarak yayımlanması planlanan nüshalar, yayımlanmış metinlerle ilgili düzeltmeler, uyarı, eleştiri ve Osmanlı İmparatorluğundan haberler yer almaktadır.

Dergide, ziraat alet ve ekipmanları, sergiler, kahve-çam-söğüt ağacı, at-koyun-tavuk ırkları, böcek, şahıs, bitki, okul veya kurum resimleri gibi birçok görsele de yer verilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Felahât dergisinin kapak sayfasında aktarıldığı üzere dergide, ziraat, veteriner hekimlik, sanayi ve ticaret ile ilgili birçok konuya yer verilmiş, ülke ekonomisi ve çiftçilik için gerekli

olabileceği düşünülen her bilgi aktarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, bilimsel yazıların yanı sıra dünyadan ve Osmanlı İmparatorluğundan haberler, gelişmeler, çiftçiyi ilgilendiren ilan ve bilgilere ek olarak hikâyeler, farklı dergi ve kitapların tanıtımları da yapılarak, çiftçiler için gerekli olan ya da olabileceği düşünülen konular her yönüyle değerlendirilmiş ve derginin sayıları bu çerçevede şekillendirilmeye çalışılmıştır.

*Felâhat'*ın ilk sayısındaki *İki söz* başlıklı metinde ziraatın ülke ekonomisi ve geleceği için önemi vurgulanarak, bilimin ışığında yapılacak bilinçli ziraatın toprağın değerlendirilmesindeki önemine dikkat çekilmiştir. Ayrıca, sade bir dilin kullanılması tercihi derginin çıkarılış amaçlarından olan halkı bilgilendirmek, okuyucu kitlesini arttırmak, çiftçiliği geliştirilmek ve beraberinde vatanı kalkındırmak hedeflerini desteklemektedir.

Dergide yayımlanan, 'Halil Hocanın Çiftçiliği' ve 'Tavukçuluk Sanatı' gibi tefrikalarda yer alan konuların çiftçilik ve yetiştiricilik üzerine bilgiler aktarması, derginin yayın amacı olan 'çiftçinin kullanabileceği bilgiler' ile donatılmaya çalışıldığının hem de dönemin özelliği olan tefrika[10] usulünün zirai bilgilerin aktarılmasına hizmet amacıyla kullanıldığını göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca, bölüm tasnifi ve bölüm yazar belirterek kaynak gösterilmesi, metinlerin uzman kişiler tarafından kaleme alınması, derginin çiftçilere ve ülke ekonomisine yönelik bilinçli ve özenli tavrının birer göstergesidir.

Felâhat'ın çıkarılış amacının aktarıldığı *Mesleğimiz* başlığı altında, *Gazetemiz Fenn-i baytariyyeden dahi bahs idecektir* ifadesi yer almaktadır. Dergide ziraat ile ilgili konular yoğunlukta olmasına karşın; *Fenn-i baytari*, *Hayvan-ı ehliyye*, *Arıcılık* ve *Tavukçuluk* gibi veteriner hekimliğine ait veya yan dallarıyla ilgili konuları işlemesi ve bu alandaki yazar grubunu uzman kişilerden oluşturması veteriner hekimliği tarihi açısından önemlidir. Dergide yayımlanan yazılar Osmanlı İmparatorluğundaki ve çeşitli ülkelerdeki ziraat, tarım ve hayvancılığın yanı sıra böceklerle mücadele, ormanlar, su kuyuları gibi çok geniş konuları kapsar. Bu yönüyle dönem itibariyle yayımlanan ziraat dergileriyle hem yayınlanma amacı hem de konu yelpazesi açısından örtüşmektedir.[11]

Derginin yayım hayatının sonlandırılmasına ilişkin gerekçe belirlenememiştir. Türkiye'de mesleki dergilerin bir kısmının şahıslar tarafından çıkarılması[12] ve dolayısıyla finansal kaynağın büyük bir bölümünü abone ücretlerinin oluşturması göz önüne alındığında zamanında ödenmeyen abonelik bedellerinin *Felâhat'*ın basım sürecini zorlaştırdığı ileri sürülebilir.

10 Selçuk Çıkla, "Tanzimat'tan Günümüze Gazete-Edebiyat İlişkisi," *Türkbilig/Türkoloji Araştırmaları Dergisi* 18 (2009), 34-63.

11 Sevtap Kadıoğlu, "Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi Mecmuası Üzerine Bir İnceleme," *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 4, 1 (2002), 100.

12 Feza Günergun, "Darülfünun Fünun (Fen) Fakültesi Mecmuası (1916-1933)," *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* (1995), 286; Sevtap Kadıoğlu, "Ziraat ve Sınaat," 42.

Sonuç olarak, *Felâhat* dergisi ilk sayısında aktardığı amaçlar doğrultusunda, okurlarının her türlü gelişme ve ilerlemelerden haberdar olması yolunda yayın yapmış, ziraat, sanayi, ticaret ve veteriner hekimliği ile ilgili gelişmeleri takip ederek, bu alanların uzmanları tarafından sade bir dille aktarılmasını sağlamaya çalışmıştır.

Ek 1 / Appendix 1.'İki Söz' başlıklı metninin Latin harfleriyle çevirisi[13]

"Artık herkesin büyükden küçüge kadar teslim itdigi bir hakikat var ise o da memleketimizin çiftci memleketi olmasıdır. Fakat teessüf olunurki; henüz çiftciligimiz hemen hemen Nuh zamanından kalma usuller ile icra idilmekde olub Avrupa ile Amerikayı ihya iden fennî çiftçiliğe pek az aşinayız. "Vatanımızı can-ı gönülden severiz, vatan uğuruna feda-i can itmege hazırız" diye kopardığımız gürültülerin haddi hesabı yokdur. Anglo Saksonlarda ise böyle gürültüler, böyle patırdılar hiç yokdur. Anglo Saksonlar vatanlarının terakkîsini, topraklarının imarında, zirâatlerinin terakkîsinde aramaktadırlar. Zaten vatan; toprak demekdir. Zirâat ise toprağı binâen aleyh vatanı imar itmek dimekdir. Dimek oluyorki ziraate hidmek vatana hidmetdir. Vatanı hakkıyla seven bir Osmanlı, zirâati sevmelidir. Osmanlılığın istikbali zirâatin terakkîsine bağlıdır. Zirâatimizin terakkîsi ise fenne bağlıdır. İşte vatan mukaddesimise ciddi bir hidmetde bulunmak içün her dürlü fedakârlığı göze alarak "Felâhat" namıyla şu risâlenin neşrine mübaşeret itdik. Gazetemizde kullanacağımız lisan; tâbirat-ı fenniyeden ari gayet sade olacakdır. Yalnız fenn me'mûrlarına aid olan makalât, ıstıhâlât-ı fenniyye ihtiva idecekdir. Biz mizah gazeteleriyle kitablara avuc dolusu ile para veriyoruz. Mizah gazeteleriyle kitabların rağbet bulmaları günden güne adedlerinin tezayüdüyle müsbetdir. Kazancımız ne oluyor? Vakit geçirmek. Günü çabuk akşam itmek… Yaz kış kahvehanelerde oturuyoruz. İşimiz gücümüz; büyükden küçüge kadar, mektepliden köylüye kadar politikacılıkdır. Bir köye gittiginizde köylünün sözü ilk suali bilir misiniz ne olacakdır? "Havadis nasıldır" diyerek sizden siyasî âleminden mâ'lûmât isteyecektir. Dünyanın hiçbir noktasında Türkiyemizde olduğu kadar kahvehaneler -daha doğrusu tembelhaneler- yokdur. Dimek oluyorki kahve köşelerinde oturmakdan maksad yine vakit geçirmek, zevk ve sefa itmekdir… Şu halde biz vakitlerimizi çabuk geçirmek içün her dürlü vasıtalara müracaat idiyoruz. Günün değerli dakikalarını, kıymetli saatlerini kahvehane köşelerinde geçiriyoruz. İşimizi gücümüzü yüz üstü bırakarak vakit öldürmekle uğraşıyoruz. Bakınız Franklin ne diyor "Dünyada vakitin ziyâî israfın son derecesidir. Çünkü zâi' olan vakit bir daha elde idilemez". Bu söz cümlemizin kulağına küpe olsun.

Çiftci, çift ve çubuğunu düşünmüyor. Çiftlik sahibi belki babasından kalma çiftliğinin şimdiye kadar yüzünü bile görmemişdir. Böylece yüzbinlerce dönüm arazisi yüz üstü bırakılarak hiçbir faide hâsıl itmemekdedir. Çünkü toprağa karşı muhabbetimiz yokdur.

13 *Felâhat,* Sene 1, Sayı 1, 13 Mart 1329 [28 Mart 1913].

Binâen aleyh vatanımıza karşı olan muhabbetimiz sathidir, havaidir, hiçdir, boşdur. Ah bizim çiftlik sahibleri bir defa İngiliz Lordlarını görse idiler de "Çiftlik Sahibi" ne dimek olduğunu anlasalar idi. Lord, bazı kışı kendi çiftliğinde geçirerek çiftliğinde her bir işine kendisi bi'z-zât nezâret ider. Ah bizim çiftçilerimiz bir defa Mısır Fellahlarıyla Türkistan Türkmenlerini görmüş olsalar idi de olvakit çalışmak ne olduğnunu anlarlar idi. Dünya üzerinde senenin on iki ayı, gece gündüz -mübâlâgasız olarak söylüyorum- çalışan ve umum dünyaya bir numune imtisâl olacak bir kimse var ise oda Mısır Fellahıdır. Hakikaten fellah; vadi Nilin kahramanı, bahadırıdır. Fellah; Mısırın en büyük vatanperveridir. Günler akşam oluyor, seneler geçiyor. Aklımızı başımıza toplayalımda vaktin kıymeti ile sabanın kuvvetini takdir idelim, el birlikle çalışalım çabalayalım ve şu mukaddes vatanı imar ve ihya idebilelim. Bakınız bu tembelliğimizden … dolayı memleketimiz fakir, biz ise ekkar-i fukâra' çünkü bir Türk şairinin dediği gibi: Demir tutmaz, saban sürmez, sanki uyuşmuş eller böylelikle elbet vatan yangın yerine döner Allah aşkına biraz hüsn-i niyyet, veyahud vatan!"

Ek 2 / Appendix 2.
'Mesleğimiz' başlıklı metninin Latin harfleriyle çevirisi[14]

Gazetemiz zirâatden ve zirâtin bi'l-cümle şuabâtından bahs idecektir. Fennî zirâat ile şuabâtında kesb-i ihtisâs itmiş olan birçok zevât-ı muhteremenin muavenet tahrirîyeleri te'min idilmiştir. Gazetemizin her nüshasında birde ormancılık kısmı bulunacakdır. Kısım mezkûr Avrupada tahsil görmüş birkaç zevât-ı muhteremeye tevdî' idilmişdir. Gazetemiz fennî baytariyyeden dahi bahs idecektir. Kısım mezkûr dahi tababet-i baytariyyede hakkıyla kesb-i ihtisâs itmiş olan bir takım muhterem baytarlarımıza tevdî' idilmiştir. Gazetemizin ticâret kısmı dahi vardır. Kısım-ı mezkûr içün dahi Avrupa Ticâret Mekteb Alisinde tahsil görmüş bir takım zevât-ı muhteremenin muavenet kalemiyeleri te'min idilmişdir. Gazetemizde birde Sınâî kısmı vardır. Kısım mezkûr içün dahi erbab-ı ihtisas tarafından makalât-ı güzide yazılacakdır. Gazetemizde birde hukuk muharririmiz vardırki mûmâ-ileyhde arazi, hudud münâzaaları hakkında vârid olacak suâllere muktezî cevablar virecekdir. İşte mesleğimiz bundan ibaret olacakdır. Bu mesleğimiz dâhilinde me'mûrîn fenniyye ve erbab-ı zirâat ve ticâret tarafından idilecek bi'l-cümle suâllere mütehassıslar tarafından serîan ve mufassalan cevab virilecekdir. Gazetemiz meskekî dairesinde her dürlü siparişatı dahi der-uhde ider şu kadar varki büyük ve küçük mikyâsda kâffe siparişatın bedelleri peşinen gönderilmelidir. Gazetemizin hey'et-i idaresi her fedakârlığı göze alarak gazetemize vazi idilecek klişelerin kısım azamını Viyanaya sipariş itmişdir.

14 *Felâhat*, Sene 1, Sayı 1, 13 Mart 1329 [28 Mart 1913].

Ek 3 / Appendix 3.
Felâhat (Ziraî, Baytarî, Sınâî ve Ticârî Mecmûa) İçindekiler Listesi[15]

15 Mart 1329 [28 Mart 1913] / Birinci Sene / Sayı 1

İfâde-i Mahsûsa: İki söz; Mesleğimiz; Şerâit-i iştirâk (ve minallahi't-tevfik) a[16]-4
Âlem-i Haşerât: Tarifi-taksimi-zirâata olan faidesi (mabadı var / Süreyya) 4-6
Ormancılık: Sent kâzibin ormancılıkda mevki' ve istikbali (mabadı var / Asaf Cemal) 6-9
Zirâat-ı Umûmîyye: Zirâat-ı yâbise (Sina Kerim İstepenyan) 9-13
Çiçekçilik: San'at-ı tezyîn (Lütfî Arif) 14-16

1 Nisan 1329 [14 Nisan 1913] / Birinci Sene / Sayı 2

İska-i Tefcîr: Mısırda (artezyen) burgu kuyuları (Ahmed Talat) a-21
Sanâyi'-i Umûmîyye: Memâlik-i Osmâniyyede fabrikacılık (Serkis Nihad) 21-23
Zirâat-i Hususiye: Kahve ağacının usul-i zirâatı (B. Vehbi) 23-25
Ormancılık: Halep çamı garsiyatı 25-26
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Yumurtalama müsabakası; Viyana tohumluk kontrol idaresinin faaliyeti; Buzağılarda ishalin yoğurt vasıtasıyla tedavisi 27-28
İstatistik: Dünyanın hasılat-ı zirâiyyesi 28-29
Fenn-i Baytarî: Ahurlarda hıfz-üs-sıhha (devamı var / Simon Küçükyan) 30-32
Sanâyi'-i Nefîse: Zirâat tabloları 32

15 Nisan 1329 [28 Nisan 1913] / Birinci Sene / Sayı 3

Sanâyi'-i Zirâiyye: Bizde sütcülük nasıl terakki idebilir (İhsan) a-35
Hayvânât-ı Ehliyye: Hayvanatımızın ıslah ve teksiri (Yorgi Pasaltı) 35-38
Ormancılık: Ormancılık iktisadı (Hrant Danzikyan) 38-40
Arıcılık: İlkbaharda koğanlarınızı ziyaret ediniz (Abdulhakim Hares) 40-41
Bağcılık: Mildiyo hastalığına karşı (İlhami) 41-42
Fenn-i Baytarî: Şab hastalığı (Şinasi) 43
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Sığırların düveleği 43-44
İstatistik: İstatistik fenn-i devlettir; Memâlik-i Osmâniyyede tiftik hasılatı; Kastamonu ve Aydın hasılatı 44
Havadis: Beynelminel Zirâat Kongresi; Kopenhang Coğrafiye Şirketi; Fransa bağ çubukları; Zirâat-ı tevcihât; Teşekkür; Samsundaki bir olay 45
Muhâbere Mektupları: Adanadan 46-47

15 Liste oluşturulurken dergide yer alan makale/yazı ve yazar adlarının orijinalleri esas alınmış olup, dergide basıldığı haliyle aktarılmıştır. Reklamlar, Felâhat, Hamiş, Cevaplar, Teşekkür, Bir Mektup, Tevcihât, Hülasa, Teshih, İhtar-ı Mühim, Güncelerimize Kıymetli Nasihatlar, İtizar, Açık Muhabere, Duyun-i Umûmîyye-i Osmâniyye başlıklarına ait bölümler listeye alınmamıştır.

16 Dergi sayılarının ilk sayfasında numara yer almadığı için listede eksik numaralar yerine 'a' harfi kullanılmıştır.

Piyasa: Piyasa üzerine bir nazar (Yorvanat Zaki) 47-48

1 Mayıs 1329 [14 Mayıs 1913] / Birinci Sene / Sayı 4
Emrâz-ı Nebatiyye: Nebatat-ı mezrûanın tufeyli hastalıkları üzerine bir nazar (mabadı var / Ali Rıza) a-51
Ormancılık: Ormancılık iktisadi usûlü idarenin fevâidi (Hrant Danzikyan) 51-53
Balıkçılık: Lüfer balığı (Karakin Deveciyan) 53-55
Ticâret-i Umûmîyye: Vesâit-i nakliyye terakki'-i zirâatın lâzım-ı gayr-ı müfârıkıdır (A. Barzilai) 55-57
Fenn-i Baytarî: Ahurlarda hıfz-üs-sıhha (devamı vardır / Simon Küçükyan) 57-58
Muhâbere Mektupları: Mısırdan: İlkbahar gübreleri (Ata Hamdullah) 59-60
Arıcılık: Zaîf koğanlar çarçubelerinin ilkbahar ziyareti (Abdulhakim Hares) 60
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Hayvan mürûr tezkeresi 61
İstatistik: Dünyanın tütün istihlâkı 61-62
Piyasa: On beş günlük piyasa (Yorvanat Zaki); Pamuk piyasası (İskenderiye muhabirimizden) 62-64
Havadis: Tevcihât 64

15 Mayıs 1329 [28 Mayıs 1913] / Birinci Sene / Sayı 5
İktisad-i Zirâî: Posta tasarruf sandıkları (Sebuh İstepenyan) a-68
Emrâz-ı Nebatiyye: Nebatatı mezrûanın tufeyli hastalıkları üzerine bir nazar (mabadı var / Ali Rıza) 68-69
Âlem-i Haşerât: Taksimi (mabadı var / Süreyya) 70-71
Ticâret-i Umûmîyye: Ticâretimizin menâbi' (Arşak Sihçusiyan) 71-74
Muhâbere Mektupları: Mağnisadan-Mağnisa pamukları (K.) 74
İstatistik: İzmirde zeytun hasılatı; Sicilyada badem hasılatı; Dünyanın buğday hasılatı zirâiyyesi 77
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Bulgaristanda gülcülük 78
İstişâre-i Zirâiyye: Kuşkonmazlara ârız olan böcekler ve danaburnu 78
Havadis: Bağcılara; Konya ovasından; Zirâat mektebini ziyaret (Kastamonu refikimizde okunmuştur); Küçük ma'lûmât 78-80
Sanâyi'-i Nefîse: Emaporanın? tablosundan 80

1 Haziran 1329 [14 Haziran 1913] / Birinci Sene / Sayı 6
Sanâyi'-i Zirâiyye: Müşterekü'l menfaa süthanelerin sûret-i tesisi ve idaresi (İhsan) a-83
Zirâat Makineleri: Bahar pullukları hakkında bir iki söz (Ahmed Talat) 83-87
Ticâret-i Umûmîyye: Tiftik ticâreti ve tiftik keçisinin lüzûm-ı ıslahı (Yorgi Pasaltı) 87-90

Çayırlarımız: Çayırlara mahsus bazı iyi necliyye nebâtâtı (Sina Kerim İstepenyan) 90-92
Hayvânât-ı Ehliyye: Sanen keçisi (Abdulhakim Hares) 92-93
Makale-i Mahsûsa: Tohum anbarları 93-95
Âlem-i Haşerât: Zirâata olan faidesi (beşinci nüshadan mabad ve son / Süreyya) 95-96
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Cırtlak böceği 96
Havadis: Tevcihât 96

15 Haziran 1329 [28 Haziran 1913] / Birinci Sene / Sayı 7
Makale-i Mahsûsa: Bu memleket nasıl felâh bulur? (Ali Kemal) a-99
Zirâat Yine Zirâat, Daima Zirâat: Sabanın kıymeti ve kılıcın kuvveti (Sebuh İstepenyan) 99-101
Sanâyi'-i Umumîyye: Memâlik-i Osmâniyyede halı sanâyi (Serkis Nihad) 101-103
Pirinç envâ'-i: Bugün şekillerini verdiğimiz şu üç nev sırasyla Kineze (birinyone), greppi, oricinerio 104-105
Muhâbere Mektupları: Newyorktan: Mısırdan şeker çıkarmak (H. Fikret); Mısırdan: Lord Kiçenrin senelik raporu (Ata Hamdullah); Bursadan: Bursa Zirâat Ameliyyat Mektebi Alâim-i Cevviye Risad Hânesinin 1328 senesine mahsus rapordur (Hükümet Alâim-i Cevviye Muallimi Osman Nuri) 106-109
Ormancılık: Trakya ve Rusya ormanları 110-111
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Ceviz kütüğü; Elektrik vasıtasıyla zirâat; Radyumun tesiriyle hasılat-ı nebatiyenin artırılması; Sığırcık kuşu ile tarla kuşu; Sardalya balığının başı 111-112
Piyasa: Pamuk piyasası (İskenderiye muhabirimizden) 112

1 Temmuz 1329 [14 Temmuz 1913] / Birinci Sene / Sayı 8
İktisad-i Zirâî: Çekirdeksiz kuru üzümlerin temin revâcı hakkında mülahazat-ı iktisadiye (İhsan) a-116
Ticâret-i Umûmîyye: Ticâreti hariciyemiz (Serkis Nihad) 116-119
Zirâat-ı Hususiyye: Çin fasulyesi yahud Çin bezelyesi (Sina Kerim İstepenyan) 119-121
Muhâbere Mektupları: Aydın Vilayetinde çekirge afeti (Mehmed Süreyya) 121-123
Makale-i Mahsûsa: Süt meselesi 124-125
Musâhabe: Evrenin köyü (devamı var / Tiflisten Ali Osman) 125-126
Bin Bir Çiçek Koleksiyonu: Hasaddan evvel buğdayın mikdarını tayin itmek; Tavukların hıfz-üs-sıhhası; Yağmur suyu; Patates üzerine tecribeler; Patates tarlalarının derinliği; Güllerin budanması 126-127
Havadis: Bağdad-Musul; Memâlik-i Osmâniyenin mahsul büdcesi; Meyve ağaçlarına ârız olan tırtıllar; Aydın Vilayeti dâhilinde zuhur iden çekirgeler; Haleb Vilayeti dâhilinde bulunan Amik Ovası; Asaf Cemal Bey 127
Sanâyi'-i Nefise 128

15 Temmuz 1329 [28 Temmuz 1913] / Birinci Sene / Sayı 9

Makale-i Mahsûsa: Hürriyet-Ziraat: Zirâat ancak hürriyetle pâyidâr olabilir a-130
Karasinek (Muzırratı def'i çaresi) (İhsan) 130-132
Ticâret-i Umûmîyye: Der-saâdet Ticâret Odası (Serkis Nihad) 133-135
Hayvânât-ı Ehliyye: Arab beygirleri (Yorgi Pasaltı) 136-138
Zirâat-ı Umûmîyye: Zirâat-ı yâbise (birinci nüshada neşr edilmişdir / Feridun) 138-141
Fenn-i Baytarî: Dâ'i ekinokok (Karekin Arsinyan) 141-142
Musâhabe: Evrenin köyü (devamı var / Tiflisden Ali Osman) 142-143
İpek Böcekçiliği: Böceklerin yeni bir gıdası 143-144
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Filistinde Alman Zirâat Mektebi; Amerikadan tecribeler; Fransada avcılık; Amerikada yeni bir kanun; Fare derileri 144
Havadis: Bağdad Vilayeti Zirâat Müdürü Vecii Bey; Ticâret ve Zirâat Nezareti talebi; Selimiye ve Erzurum Mektebleri Müdüriyetleri 144

1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913] / Birinci Sene / Sayı 10

Makale-i Mahsûsa: Peynir mes'elesi-Koyun südü (Abdulhakim Hares) a-147
Emraz-ı Nebatiyye: Nebatat-ı mezruanın tufeyli hastalıkları üzerine bir nazar (altıncı nüshadan mabad / Ali Rıza) 148-149
Musâhabe: Evrenin köyü (devamı var / Tiflisten Ali Osman) 149-152
Ticâret-i Umûmîyye: Vesait-i nakliye (dördüncü nüshadan mabad / A. Barzilai) 152-155
Meyvecilik: Her cinsten iyi meyveler (Sina Kerim İstepanyan) 156-158
Muhâbere Mektupları: Aydın Vilayetinde çekirge afeti (sekizinci nüshadan mabad / Mehmet Süreyya) 158-160
Havadis: Orman tevcihâtı 160

15 Ağustos 1329 [28 Ağustos 1913] / Birinci Sene / Sayı 11

Ticâret-i Umûmîyye: Serbest liman (Serkis Nihad) a-164
İska'-ı Tefcir: Kuvve analmar künyeli tulumbalar (Ahmed Talat) 164-170
Muhâbere Mektupları: Aydın Vilayetinde çekirge afeti (geçen nüshadan mabad / Ahmed Talat) 170-173
Musâhabe: Evrenin köyü (Ali Osman) 173-174
Makale-i Mahsûsa: Sonbahar acı çiydemi (Sina Kerim İstepenyan) 174-176
Havadis: Zirâat tevcihâtı; Memâlik-i Osmâniyede pamuk ziraatı; Tashîh 176

1 Eylül 1329 [14 Eylül 1913] / Birinci Sene / Sayı 12

Fenn-i Baytarî: Ahurlarda hıfz-üs-sıhha (Seymuni) a-179
Musâhabe: Evrenin köyü (devamı var / Ali Osman) 179-181
Emrâz-ı Nebatiyye: Memleketimizde ithal edilen nebatın tütsülenmesi (Feridun) 181-182
Hayvânât-ı Ehliyye: Avrupada bir süt ineğinin suret-i taayyüşü (Sina Kerim İstepenyan) 182-183

Ticâret-i Umûmîyye: Yumurta (Yorvanat Zaki) 183-184
Bağcılık: Asmalarda güneş urması (Ali Rıza) 184-187
Muhâbere Mektupları: Aydın Vilayetinde çekirge afeti (geçen nüshadan mabad / Mehmed Süreyya); Mısırdan: Deve kuşu yetişdirmek (Ata Hamdullah) 188-191
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Trablusda alfa zirâati 192
İstatistik: Amerikada 1910 tarihinde hükümet tarafından neşr idilen istatistik cedveli; Amerika bankaları 192
Havadis: Haik Efendi Mardikyan 192

15 Eylül 1329 [28 Eylül 1913] / Birinci Sene / Sayı 13
Sanâyi'-i Umûmîyye: Sepetçilik sanatı-Sögüd ağacı (İhsan) a-195
Musâhabe: Evrenin köyü (devamı var / Ali Osman) 195-197
Makale-i Mahsûsa: Irak (Ahmed Talat); Irakın kıymet-i iktisadiyesi 197-203
Kimya-i Zirâi: Amonyaklı gübreler (Feridun) 203-205
İstişâre-i Zirâiyye: Vezir Köprü Kaymakamı Mehmed Teyfik Bey Efendiye 205-206
Ticâret-i Umûmîyye: Posta için bir menba-i vâridât (Posta ve Telgraf Nezâretinin nazar-ı dikkatine) (A. Barzilai) 206
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 207-208

1 Teşrîn-i evvel 1329 [14 Ekim 1913] / Birinci Sene / Sayı 14
Ticâret-i Umûmîyye: Nijni Novgorod panayırı (İstihlak Mali Cemiyeti Meclis İdare azasından Serkis Nihad) a-211
Balıkçılık: Orkinos yahud ton balığı (mabadı var / Karakin Deveciyan) 211-214
Emrâz-ı Nebatiyye: Kömür ve rastık hastalıklarına karşı tohumlukların ilaçlanması (Sina Kerim İstepenyan) 214-215
Makale-i Mahsûsa: Konya Ovası (Feridun) 215-217
Tavukçuluk: Tavukların yemi 217-218
Muhâbere Mektupları: Ümraniyeden: Portakal zirâatı (Yusuf Ziya); Halebden: Asırlar görmüş bir çınar ağacı (Selim) 218-219
İstatistik: Fındık, Afyon, Şeker ve Kahve mahsulü; Makedonya tütün ticâreti; Memâlik-i Osmâniyyede zeytunyağı hasılatı 220
İstişâre-i Zirâiyye: Fındık zirâatı; Japon gülünün rengini degişdirmek, Sümüklü böcekleri itlaf itmek 220-221
Havadis: Ticâret ve Zirâat Nezareti ile Fen Mektebleri ile ilgili tevcihât 221-222
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 223-224

15 Teşrîn-i evvel 1329 [28 Ekim 1913] / Birinci Sene / Sayı 15
Balıkçılık: Orkinos yahut ton balığı (mabad / Karakin Deveciyan) a-227
Sanâyi'-i Umûmîyye: Sögüdlük tesisi (mabadı var / İhsan) 229-232
Muhâbere Mektupları: Aydın Vilayetinde çekirge afeti (13üncü nüshadan mabad / Mehmed Süreyya) 232-235
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Panama Kanalı 235-236
Havadis: Tevcihât-ı zirâiye 236
Yeni Bağcılık (mabadı var / Abdülhakim Hares) 237-238
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 239-240

1 Teşrîn-i sânî 1329 [14 Kasım 1913] / Birinci Sene / Sayı 16
Makale-i Mahsûsa: Virjil a-242
İktisad-i Zirâî: Zirâatta husûsiyyet (Sina Kerim İstepenyan) 242-244
Sanâyi'-i Zirâîyye: Zeytunyağı (Ahmed Hamdi) 244-246
Zirâat-ı Umûmîyye: Nebâtât-ı haşîşîyenin ıslahı: Hububatın istifâsı (Merhum / H. Mardikyan) 246-247
Arıcılık: Koğanlarınızı kendiniz yapınız (mabadı gelecek nüshada / Abdulhakim Hares) 248-249
Makale-i Mahsûsa: Fenni takdir. Fenn memurlarını teşvik edelim (Feridun) 250
Muhâbere Mektupları: Mısırdan: Güneşin hararetini mass iden makine (Ata Hamdullah) 251
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Yağlı kağıdtan camekânlar (A. H.) 252
Havadis: Mısırda zirâat 252
Yeni Bağcılık (Abdulhakim Hares) 253-254
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 255-256

15 Teşrîn-i sânî 1329 [28 Kasım 1913] / Birinci Sene / Sayı 17
Makale-i Mahsûsa: Fransa meclis-i meb'usanı ile İngiltere avam kamarası a-258
İktisad-i Zirâî: Sanâyi-i zirâatde makinelerin ehemmiyeti 258-262
Sebzecilik: Beş ayda yenir mi beş nev'i sebze: Ekiniz-Toplayınız (A. H.) 262-264
Zirâat-ı Umûmîyye: Habubatın istifâsı (merhum / H. Mardikyan) 264-266
Ticâret-i Umûmîyye: Buhran i'tibârı (Arşak Sihçusiyan) 266-267
İstişâre-i Zirâiyye: Amasyada servet 268
Havadis: Simon Efendi 268
Yeni Bağcılık: Ecnas; Avrupa asmaları; Amerika asmaları (mabad / Abdulhakim Hares) 269-270
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 271
İkinci bahs (mabadı var) 271-272

1 Kânûn-ı evvel 1329 [14 Aralık 1913] / Birinci Sene / Sayı 18

Ticâret-i Umûmîyye: Rus ticâret komitesi (İstihlak Mali Cemiyyeti Meclis İdarehanesi Azasından Serkis Nihad) a-276
Sanâyi'-i Umûmîyye: Sögüdlügün sureti tesis ve teşkili (mabadı var / İhsan) 276-278
Zirâat-i Hususiyye: Kahve ağacının usul-ı zirâatı (ikinci nüshadan mabad ve son / B. Vehbi) 278-280
Kimya-i Zirai: Azotik sûd (Feridun) 280-282
Usul-i Muhasabe-i Zirâiyye: Mukaddime (Fazıl) 282-283
İstişâre-i Zirâiyye: Her bir zeytin ağacı için bir kilo nitrat; Hayvanlar yeşil yonca yediklerinde 283
Havadis: Tevcihât-ı zirâiyye; Veba-i bakari 284
Yeni Bağcılık (mabadı var / Abdulhakim Hares) 285-286
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 287-288

15 Kânûn-ı evvel 1329 [28 Aralık 1913] / Birinci Sene / Sayı 19

Sanâyi'-i Umûmîyye: Sögüdlükler (İhsan) a-290
İktisad-i Zirâî: Zirâatın ve teksir-i hayvanatın terakkisi (Sina Kerim İstepenyan) 291-294
Hendese Kısmı: İrtifâ' cebir ta'yîni (Ahmed Talat) 294-295
Kavanin - Nizamat: Felâhat ceride-yi müdiriyet-i aliyesine (Sebuh Navasarinyan) 295-297
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Muhtelif havadisler 297
Âlem-i Haşerât: Mısır pamuk haşeratı ve onların tabîî düşmanları 298
Tavukçuluk: Fâideli ma'lûmâtlar (devamı var / Tadar Kambi) 299-300
İstişâre-i Zirâiyye: Çinko levhaları üzerine yazı yazmak; Aşı macunu; Makine kayışları; Bağlara kimyevi gübre tertibi; İp ve çuvalları dayanıklı kılmak 300-302
Havadis: Bir Osmanlı kimyagerinin muvaffakati; Tevcihât-ı zirâiyye 302
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 303-304

1 Kânûn-ı sânî 1329 [14 Ocak 1914] / Birinci Sene / Sayı 20

Musâhabe-i Fenni: "Radyum" şuââtı hayat-ı nebatî ve hayvanî üzerine te'sîri (Mülkiye Baytar Mektebi Alisi Muallimlerinden Bakteriyolog Kimyager Baytar Osman Nuri) a-307
Hayvânât-ı Ehliyye: Bargirin sureti taayyüşünün nazariyyesi (Sina Kerim İstepenyan) 307-308
Zirâat-ı Umûmîyye: Afyon mahsulünü yağmur haşaratından muhafaza itmek (Feridun) 308-311
Sebzecilik: Havuç; Şalgam; Soğan; Turp (Abdulhakim Hares) 311-312

Konservecilik: Meyve konserveleri (M. A.) 312-314
Arıcılık: Fâ'ideli ma'lûmâtlar (Arıcı) 314-315
Usul-i Muhasebe-i Zirâiyye: Muhasebe-i zirâat (Bursa Zirâat Mektebi Müdür Sanisi Fazıl) 315-316
Muhâbere Mektupları: Mısırda hurma zirâati (Mısır muhabirimizden / Ata Hamdullah) 316
Ticâret-i Umûmîyye: Ceran-i i'tibârî (17. nüshadan mabad / Arşak Sihçusiyan) 317-318
İstatistik: Zirâi sendikalar; Asmalar; Başlıca memleketlerin zirâileri; Kükürdün bağcılığa olan faidesi; Talfun 318-319
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Soğanın faideleri; Asmanın menşei; Erkek ve kadın işçiler; Sahte kükürdü anlamak 319-320
Havadis: Tevcihât 320

15 Kânûn-ı sânî 1329 [28 Ocak 1914] / Birinci Sene / Sayı 21
Rudsak fabrikasının 50. sene-i devriyesi 1823-1913 a-322
Makale-i Mahsûsa: Afyon ve haşiş hakkında bir konferans 322-324
Sütçülük: Süt sağan makineler (Halebde Abdullatif Efendiye); Nebati tereyağları 324-326
Tavukçuluk: Faideli ma'lûmâtlar (Tavukçu) 326-327
Âlem-i Haşerât: Zeytûn sineği 327
Meyvecilik: Saksı içinde armud yetişdirmek; Ceviz ağaçlarına ne şekil virilmeli; Kayısı sıcağı çok sever 328
Muhâbere Mektupları: Su nöbeti (münavebetü'l miyah) (Ata Hamdullah) 328-331
İstişâre-i Zirâiyye: Suriyeden Şekib Bey: Gece uçan kelebekleri yakalamak içün bağlarda kullanılan ilaç 331-332
İstatistik: Dünyanın kahve istihlakı; Mısırın tütün istihlakı 332
Yeni Bağcılık: Bağın teksiri usulleri (mabadı var / Abdulhakim Hares) 333-334
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdulhakim Hares) 335-336

1 Şubat 1329 [14 Şubat 1914] / Birinci Sene / Sayı 22
Zirâat-ı Hususiyye: Sisam (İzmit Sancağı Zirâat Müdürü Agob) a-341
Makale-i Mahsûsa: Bir nutuk 341-343
Muhteşem bir Asr medeniyeti: Hindiye Seddası (Bağdad muhabir mahsusamızdan) 343-347
Hayvânât-ı Ehliyye: Kızıl Karaman ve Karakul koyunları (Yorgi Pasaltı) 347-348
Tavukçuluk: Tavuklarınıza odun kömürü veriniz (Tavukçu); Tavuklarınızı kışın yumurtalatmak istermisiniz? 348-349
Çiftçi Eğlenceleri: Kastamonu Çiftlik Mektebinde 350
Muhâbere Mektupları: İzmitten (Behcet) 351
Havadis: Zî-kıymet bir asr 351-352

Binbir Çiçek Koleksiyonu: Dünyanın en büyük kuluçka makinesi 352

15 Şubat 1329 [28 Şubat 1914] / Birinci Sene / Sayı 23
Zirâat-ı Hususiyye: Sisam (geçen nüshadan mabad / İzmit Sancağı Zirâat Müdürü Agob) a-358
Usul-i Muhasebe-i Zirâiyye: Müfredat (Fazıl); İthalat ve ihracatın teftişi 359-361
Zirâat-ı Umûmîyye: Zirâatte kar'ın tesiratı (Feridun) 361-362
İstişâre-i Zirâiyye: El-hâc Ahmed Beye (İhsan) 362-363
Muhâbere Mektupları: Edirneden (Celal); Nevyorkdan (Mehmed Rüşdi) 365
Tavukçuluk: Faideli ma'lûmâtlar 365
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Merrih seyyaresinde sâkî varol? kanalları 366
Yeni Bağcılık (mabad / Abdulhakim Hares) 367
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabad / Abdulhakim Hares) 368

1 Mart 1330 [14 Mart 1914] / Birinci Sene / Sayı 24
Sanâyi'-i Umumiyye: Sögüdlüklerin tımar ve idaresi (İhsan) a-371
Usul-i Muhasebe-i Zirâiyye: Zahîrelerin ithalat ve ihracatın teftişi (Fazıl) 371-373
Muhâbere Mektupları: Kimyevi gübreler (Seyid Ahmed Mehmed); Macaristan hükümetinin en büyük çiftliği "Mezohegyes" (Dikran Almasyan) 373-380
Havadis: Çiftçi meb'ûslar 380
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Bahr-i siyah sahillerinde çay zirâati 380
Fihrist (1 den 24 numaraya ve 15 Mart 1329 dan 1 Mart 1330 tarihine kadar) 381-384

15 Mart 1330 [28 Mart 1914] / İkinci Sene / Sayı 25
İfade-i Mahsûsa: Birkaç söz (Sebuh İstepenyan) a-386
Makale-i Mahsûsa: Âlem-i eşya Çiftçi Halil Dayı (13 yaşımdaki derslerimden) 386-388
Meyvecilik: Fındık Ağacına Dair Ma'lûmât-ı Umûmîyye Birinci fasıl-İkinci fasıl (devamı var / Zirâat Müfettişi Nişan Antreasyan) 388-394
Balıkçılık: Kılıç balığı (Balıkhane Merkez Müdürü Karakin Deveciyan) 394-398
Sanâyi'-i Umûmîyye: Sögüdlerin kabuklarını soymak yani beyazlatmak ameliyyatı (İzmir Mebusu İhsan) 398-400
Anadolu (Rıza Tevfik); Duyun-i Umûmîyye Osmâniyye varidat mahsusa idaresinden; Şark temir yolları tahvîlâtı 400

1 Nisan 1330 [14 Nisan 1914] / İkinci Sene / Sayı 26
Sanâyi'-i Umûmîyye: Sögüd dalı ticâreti (İzmir Mebusu İhsan) a-404
Meyvecilik: Üçüncü fasıl-Dördüncü fasıl-Beşinci fasıl (devamı var / Trabzon Zirâat Müfettişi Nişan Antreasyan) 404-408
Zirâat-ı Hususiyye: Şeker kamışı ziâatı (Mısırdan / devamı var / Ata Hamdullah) 408-411

Sebzecilik: Meyve ve sebzevât: Salatalık yahud hıyar (Abdulhakim Hares) 411-412
Alat-ı Zirâiyye: Rudsak bağ pullukları (Feridun) 412-413
İstatistik: Buğday, Arpa, Un, Afyon 414
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Dünyanın şeker istihlâkı 415

15 Nisan 1330 [28 Nisan 1914] / İkinci Sene / Sayı 27

Meyvecilik: Altıncı fasıl-Yedinci fasıl (Trabzon Zirâat Müfettişi Nişan Antreasyan) a-421
Tavukçuluk: Mısırda (ma'mûl el-ferah) (Ahmed Talat); Kuluçka hindi (Ahmed Talat) 421-426
Sebzecilik: Sazlı fasulyeler; Yeşil fasulyeler; Bezelye; Domates; Patlıcan; Biber; Bamya; Sab kereviz; Dereotu; Maydanoz; Baş lahana; Karnabahar; Ispanak; Semizotu; Salata; Marul (Abdulhakim Hares) 426-430
Makale-i Mahsûsa: Çekirge afatı 430-432
Havadis: Hikmet Bey Efendi; Osmanlı Zirâat ve Ticâret Nezaretine cevabımız 432

1 Mayıs 1330 [14 Mayıs 1914] / İkinci Sene / Sayı 28

Sanâyi'-i Zirâiyye: Sütlerin kesilmesi ve (durnik) altı (Ahmed Talat) a-436
Muhâbere Mektupları: Fındık zirâatı ve ticâretteki ehemmiyeti (Giresun Ziraat Odası Azasından ve erbab-ı zirâatden gamlı zade A. Hamdi) 437-438
İstatistik: Tiftik; Yün 438
Yeni Bağcılık (mabad / Abdulhakim Hares) 439-440
Felâhat'ın Tefrikası: Halil Hocanın Çiftçiliği (mabadı var / Abdülhekim Hares) 441-442
Makale-i Mahsûsa: Osmanlı Zirâat ve Ticâret Gazetesine ilk ve son cevap (Ahmed Talat); Halkalı arpalığı (Ahmed Talat) 445-448
Fenni "Mücahide" gazetesine (Sebuh İstepenyan) 448

15 Mayıs 1330 [28 Mayıs 1914] / İkinci Sene / Sayı 29

Meyvecilik: Sekizinci fasıl (Trabzon Zirâat Müfettişi Nişan Antreasyan) a-454
Zirâat-ı Hususiyye: Şeker kamışı zirâati (Ata Hamdullah) 454-456
Kimya-i Zirâi: Bakliye bakterileri (Sina Kerim İstepenyan) 456-457
Tavukçuluk: Favrol cinsi (Abdullah) 458-460
Muhâbere Mektupları: Macaristanda beygir yetişdirme sanatı ve terakkisi içün ithaz idilen tedabir ve ihtimâmât (Halkalı mezunlarından Dikran Almasyan) 460-463
İstişâre-i Zirâiyye: Samsun'da Azad Beye; Bebekde Lütfi Beye; Adapazarında Osman Zeki Beye; Kooperatif Şirketler Kanunu Layihası ve esbâb-ı mûcibesi 463-464

1 Haziran 1330 [14 Haziran 1914] / İkinci Sene / Sayı 30

Makale-i Mahsûsa: Memâlik-i Osmâniyyede pamuk zirâatı a-467
Tavukçuluk: Artık şu faidesiz adi tavukları beslemekden vazgeçelim (Abdullah) 467-469
Hayvânât-ı Ehliyye: Susam küspesi 469-470
Gülcülük: Güllere araz olan haşerat ve hastalıklar (Sina Kerim İstepenyan) 471-474
Çiçekçilik: Gül fidanlarınızı erken dikiniz (Feridun) 474
Muhâbere Mektupları: Macaristanda hükümet tarafından beygir yetiştirme (Halkalı mezunlarından D. Almasyan) 475-476
Emrâz-ı Nebatiyye: Gül renginde pamuk kurdu (Ata Hamdullah) 476
İstişâre-i Zirâiyye: Uzun Köprüde Cemal Efendi; Diyarbekirde Feyzi Beye; Salhalıda Mehmet Emin Efendiye; Bigada Şükrü Beye; İneboluda Sadi Beye 477-478
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Yumurtalama müsabakaları neticesi; Panama–Pasifik sergi umûmîyyesi 478-480

15 Haziran 1330 [28 Haziran 1914] / İkinci Sene / Sayı 31

Makale-i Mahsûsa: Memâlik-i Osmâniyyede tütün zirâatı a-482
Meyvecilik: Dokuzuncu fasıl (Trabzon Zirâat Müfettişi Nişan Antreasyan) 482-484
İngilizce The Engineer gazetesinin beyanatına nazaran 484
Fenn-i Baytarî: Ahurlarda hıfz el-sıhha (Ahmed Talat) 485-487
Sebzecilik: Patate (Sina Kerim İstepenyan) 487-489
Tavukçuluk (Abdullah) 490-491
Sütçülük: Frenk yayıklarının ameliyat müddeti (Feridun) 491-492
Çayırlarımız: Bakliye çayırlarınıza alçı veriniz; Beyaz hardal ekiniz 492-493
Hıtta-i Irakiyye: Dicle Deltasında eski iska ameliyatının yeniden tesisi yahut Irakın tecdidi 493-494
İstatistik: Fransanın hasılatı zirâiyesi 495
Havadis: Zirâat Mektebini ziyaret (Kastamonu) 495

1 Temmuz 1330 [14 Temmuz 1914] / İkinci Sene / Sayı 32

Makale-i Mahsûsa: İslâm zirâatı arazi şirketleri a-498
Meyvecilik: Onuncu Fasıl (Trabzon Zirâat Müfettişi Nişan Antreasyan) 499-501
Sebzecilik: Patates (Sina Kerim İstepenyan) 502-505
Tavukçuluk: Artık şu faidesiz tavukları yetişdirmekten vazgeçelim, Minork cinsi (Abdullah) 505-506
Hıtta-i Irakiyye: Dicle Deltasında eski iska ameliyatının yeniden tesisi yahut Irakın tecdidi 507-508
Hayvânât-ı Ehliyye: İyi kuzular nasıl elde edilir? 508-509
Muhâbere Mektupları: Pamuk kozalarının yeni bir düşmanı (Zirâat Nezâretinin nazarı dikkatine) (Ata Hamdullah) 509-510
İstatistik: Dünyanın hayvanat miktarı 510-511

15 Temmuz 1330 [28 Temmuz 1914] / İkinci Sene / Sayı 33

Makale-i Mahsûsa: Zirâat-ı maliye a-515
Tavukçuluk: Hacı Kadın tavuğu (Abdullah) 515-516
Sebzecilik: Yer elması yahut yıldız kökü (Sina Kerim İstepenyan) 517-518
Muhâbere Mektupları: Anadolunun ticâret merkezlerinden Ayıntab Sancağı; Zirâat; Ticâret (Arşan Sergisyan) 518-523
Emrâz-ı Nebatiyye: Zeytunlere araz olan böcekler (Feridun) 523-525
Madenlerimiz: Memâlik-i Osmâniyye madenleri (devamı var) 526-527
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Yumurtacılığa dair faideli ma'lûmât lar 527

1 Ağustos 1330 [14 Ağustos 1914] / İkinci Sene / Sayı 34

Makale-i Mahsûsa: Meclisi mebusanda zirâat (zirâat bütçesi münasebetiyle) a-532
Meyvecilik: Onbirinci fasıl (mabadı var / Nişan Antreasyan) 532-536
Tavukçuluk: Legorn cinsi (Abdullah) 536-538
Sebzecilik: Pancar yahut çükündür (Sina Kerim İstepanyan) 539-540
Arıcılık: Kovanlar ve kar (Feridun) 540-541
Hıtta-i Irakiyye: Dicle Deltasında eski iska ameliyatının yeniden tesisi yahut Irakın tecdidi 541-542
Sanâyi'-i Nefîse: Zirâat tabloları 543
İstişâre-i Zirâiyye: Fenni tavukçuluk 543

15 Teşrîn-i sânî 1330 [28 Kasım 1914] / İkinci Sene / Sayı 35

Meyvecilik: Fındık zirâatı (Nişan Antreasyan) a-548
Tavukçuluk: Yumurtalamak faali (Abdullah) 549-550
Ormancılık: Sunni orman yetişdirmek (Feridun) 550-551
Fenn-i Baytarî: İneklerin güç doğurması; Gem yaraları; Köpeklerin kabızlığı (Baytar Celal) 551-552
Sebzecilik: Ak iskorçina; Siyah iskorçina; İskolim (Scolyme) (Sina Kerim İstepenyan) 553-554
Konservecilik: Kuru meyveler 555
Sütçülük: Peynir mayaları 556-557
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Anbarlarınızın buğday bitlerini temizlemek istermisiniz?; Bir ahuru tütsülemek; Su sıçanları 557-558
İstişâre-i Zirâiyye: Kar kuyuları 558-559
Hıtta-i Irakiyye: Dicle Deltasında eski iska ameliyatının yeniden tesisi yahut Irakın tecdidi 559

1 Kânûn-ı sânî 1330 [14 Ocak 1915] / İkinci Sene / Sayı 36

İfâde-i Mahsûsa: Birkaç söz; Gelecek nüshamızın başlıca makaleleri a
Hıtta-i Mübâreke-i Irakiyye: Dicle Deltasında eski iska ameliyatının yeniden tesisi yahut Irakın tecdidi (son) 562-567

Sebzecilik: Cezir yahut pastina (Sina Kerim) 567
Ormancılık: Koruluk altında ağaç yetişdirmek (Feridun) 568-569
Alat-ı Zirâiyye: Biçer-harman makinası 570
Fenn-i Baytarî: Bargirlerin uyuzunu nasıl tedavi itmeli?; Kuzuların eshalini tedavi idiniz; Bargirlerin oralarını tedavi itmek; Köpeklerin deri kaşıntısını tedavi itmek (Baytar Celal) 570-572
İstişâre-i Zirâiyye: Tavuklara verilen yemlerin kıymeti nisbiyyeleri; Bargirin iştihâ'sını artırmak 572-573
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Meyveli ağaçlarınıza her halde kimyevi gübre veriniz; Almanya ormanları; Meyve ağaçlarınızın gübrelerinde bulunan yosunları kışın keskin bir çelik parçasıyla kazıyınız; Patates saklamak; Bağçe yollarında biten otlar; Tohumluk daneleri 573-574
Fihrist: 25 den 36 numaraya ve 15 Mart 1330 dan 1 Kânûn-ı sânî tarihine kadar

1 Mart 1331 [14 Mart 1915] / Üçüncü Sene / Sayı 37
Ticâret-i Umûmîyye: Kuş tüyü ve kanatları ve deve kuşu (Mekteb Mülkiye, Ticâret Mekteb-i Alisi ve Galatasaray Sultaniyyesi Muallimlerinden Serkis Nihad) a-580
Hayvânât-ı Ehliyye: Keçi südü ve sağmal keçiler (Yorgi Pasaltı) 580-583
Tavukçuluk: Çok yumurtalayan tavuklar; Nafaka; Tavukların doğduğu mevsim; Yumurtalardan alacalar; Kümeslerin bulunduğu mahal (Abdullah) 584-586
Havadis: Ticâret ve Zirâat Nezâretinin 1331 senesi büdcesi 587-588
İstişâre-i Zirâiyye: Tavuklarınızı arasıra yoklayınız (Abdullah) 589-590
Felâhat'ın Tefrikası: Tavukçuluk sanatı-1- 591-592

1 Nisan 1331 [14 Nisan 1915] / Üçüncü Sene / Sayı 38
Meyvecilik: Amerikada İzmir incirleri (N.) a-595
Fıstık ağacı: Menşei ve mıntıkası (Halep / devamı var / Agob Oskan) 596-598
Tavukçuluk: Nakafa meselesi (Abdullah); Dersaadet-i Amerikan Ticâret Odası 598-604
Ormancılık: Ormanları fidan ile yetiştirmenin faideleri; Şimşir odunu; İyi kavak cinsleri (Feridun) 604-605
Fenn-i Baytarî: Bargirlerin ayak kızgınlığı; Hayvanların sarılığı; İneklerin öksürüğünü teskin itmek; Bargirlerin bacak suyu (Baytar Celal) 606
Havadis: Celeb Vilayeti Zirâati; Memurin-i zirâiyye hakkında 606

1 Mayıs 1331 [14 Mayıs 1915] / Üçüncü Sene / Sayı 39
Meyvecilik: Fıstık ağacı (devamı var / Haleb / Agob Oskan); Amerikada İzmir incirleri (devamı var / N.) a-614

Çiçekçilik: Yeni gül nevileri nasıl elde edilir? (Feridun) 615-617
Tavukçuluk: Makine ile piliç çıkarma sanatı (Abdullah) 617-622
Çayırlarımız: Çayırların yosununu nasıl mahv itmeli? 622-623
İstişâre-i Zirâiyye (Abdullah) 623
Havadis: Tevcihât-ı zirâiye; Fındık zirâat ve ticâreti 623-624

1 Haziran 1331 [14 Haziran 1915] / Üçüncü Sene / Sayı 40
İktisad-i Zirâî: Amerikada iskân muhacir meselesi; Çilek tatlısı ve şurubu a-628
Meyvecilik: Fıstık ağacı (son / Haleb / Agob Oskan) 628-630
Amerikada İzmir incirleri 630-633
Muhâbere Mektupları: Kimyevi gübrelerin faidesi; Urfadan bize yazılıyor; Eskişehirden bize yazılıyor 633-634
Tavukçuluk: Fennen piliç büyütmek sanatı (Abdullah) 635-637
Havadis: Tevcihât; Hasad ameliyatının tesisi; Aydın Bursa zirâat; Fırat köprüsü; Fındık 638
Felâhat'ın Tefrikası: Tavukçuluk sanatı-3- (mabadı var) 639-640

15 Mart 1333 [15 Mart 1917] - 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 41-42
Çiftçi babası muhterem bir vali (Aydın Valisi Rahmi Bey Efendi hazretleri) a-642
Meyvecilik: Aydın Vilayetinde incir zirâatı ve ticâreti (Muharriri ve mütercimi Sina Kerim) 643-654
Âlem-i Haşerât: İncir sinekleri yahud blastofağalar 655-656
Aydın-Kaliforniya-Amerikada İzmir incirleri 656

1 Nisan 1333 [1 Nisan 1917] - 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 43-44
Cavid Bey Efendi hazretleri a-658
Âlem-i Haşerât: Memâlik-i Osmâniyyede çekirge afatı (T.) 658-660
Muhâbere Mektupları: Amerikada çekirge mücadelesi (Nevyork muhabir fennimizden / S.) 661-668
Makale-i Mahsûsa: Çekirge marazı; Arsenikli ilaçların istimali ve hayvanatı çekirgelerin tabi düşmanları 670-672
Binbir Çiçek Koleksiyonu: Çekirgeye mahsus küçük ma'lûmât 672

1 Mayıs 1333 [1 Mayıs 1917] - 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 45-46
Muhterem Reşid Paşa hazretleri a
İktisad-ı Zirâi: Zirâatte inkılab-ı kebir motorlu pullukları ile zirâat, Memâlik-i Osmâniyye zirâatinde yeni bir hayat (S.) 674-677
Muhasebe-i Fenniyye: Traktör yani motorlu pulluklar (Muharriri İzmir'de Seydi Köy Sanayi-i Zirâiye Mektebi Müdürü Sina Kerim) 678-688

1 Haziran 1333 [1 Haziran 1917] - 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 47-48

Makale-i Mahsûsa: Kaliforniyada meyvecilik-Kaliforniya atiyen Türkiyenin büyük bir rakibi olacaktır (S.) a-690

Zirâat-ı Umûmîyye: Zirâat-ı yabise-Kuru çiftçilik (devam idecekdir / N.) 690-693

Hayvânât-ı Ehliyye: Arab beygiri (sonbahar at yarışları münasebetiyle/Refik) 693-695

Alat-ı Zirâiyye: Muhtelif motorlu pulluklar 695-696

Âlem-i Haşerât: Adi lahana kurdu (devamı var / A.) 696-697

Makale-i Mahsûsa: Zirâata faideli kuşlar (Sina Kerim) 698

Ticâret-i Umûmîyye: İncirlerin şeker miktarını nasıl tayin itmeli (V.); İnciri zeytunyağıyla yağlamak 699-700

Emraz-ı Nebatiyye: Patatesin ur yahud siyah şişkinlik hastalığı, Patatesin ur hastalıgı nedir? (B) 700-702

Sanâyi'-i Zirâiyye: Pasdırmacılık (Arif Hikmet) 702-703

Binbir Çiçek Koleksiyonu: Tavuk ve hayvanata mahsus ma'lûmât 704

1 Temmuz 1333 [1 Temmuz 1917] - 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 49-50

Makale-i Mahsûsa: Nebatat-ı sanayinin ehemmiyeti şeker pancarı zirâatı (Zirâat mütehassıslarından İzmir mebusu İhsan) a-708

Zirâat-ı Hususiyye: Şeker pancarı zirâatı (devamı var / Zirâat mütehassıslarından İzmir mebusu İhsan) 708-714

Makale-i Mahsûsa: Memâlik-i Osmâniyyede sanayi sükkerîye şeker pancarı zirâatı mı yoksa şeker kamışı zirâatı mı? (Sebuh) 714-720

Binbir Çiçek Koleksiyonu: Şeker ve şeker zirâatı ile ilgili ma'lûmât 720

11 Ağustos 1333 [11 Ağustos 1917] - 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 51-52

Zirâat-ı Hususiyye: Şeker pancarı zirâatı (geçen nüshadan mabad / İhsan) a-726

Zirâat-ı Umûmîyye: Zirâat-ı yabise (32-37. nüshadan mabad ve son / N.) 727-728

Âlem-i Haşerât: Adi lahana kurdu (37-38. nüshadan mabad) 729-732

Muhâbere Mektupları: Macaristanda beygir yetiştirme sanatı, hükümete aid haralardan Mezohegyes Harası (Bandırma Zirâat Muallimi D. Almas) 732-733

Sanâyi'-i Zirâiyye: Pasdırmacılık (47-48. nüshadan mabad ve son / Arif Hikmet) 734-735

Eylül / Teşrîn-i evvel [Ekim] 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 53-54

Muhâbere Mektupları: Macaristanda hükümet tarafından beygir yetiştirme, Mezohegyes Harasında ithaz edilen tedabir ve ihtimamat (D. Almas) a-742

Zirâat-ı Umûmîyye: Pamukların ıstıfâsı (H.) 742-747

Meyvecilik: Amerikan ceviz ağacı (B.) 747-749

Âlem-i Haşerât: İncir aşı sineklerinin tarih-i hayatı (S.) 749-752

Teşrîn-i sânî [Kasım] / Kânûn-ı evvel [Aralık] 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 55-56

Muhasebe-i Fenniyye: Vakayi'-nâme zirâi a-757

Meyvecilik: Amerikada hurma zirâatı (N.) 758-761

Muhâbere Mektupları: Macaristanda beygir yetiştirme-Macaristan hükümetinin aygır depoları (D. Almas) 762-764

Sebzecilik: Bakla 764-765

İstişâre-i Zirâiyye: Fenni sualler 765-766

Kabil-i ekl salyangozlar 767

Kânûn-ı sânî [Ocak] / Şubat 1917 / Dördüncü Sene / Sayı 57-58

Alat-ı Zirâiyye: "Lans" motorlu pulluğu a-772

Âlem-i Haşerât: İncir âşî sinekleri-Başka haşerat blastofağanın yerini tutabilir mi? (son); Adi lahana kurdu (Son) 772-777

Muhâbere Mektupları: Macaristanda beygir yetiştirme (Bandırma Ziraat Muallimi D. Almas) 777-779

Sanâyi'-i Zirâiyye: Leblebi 780-781

Meyvecilik: Pironiya (Sina Kerim) 782

Fihrist: 37 den 58 numaraya ve 1 Mart 1331 den 1 Şubat 1333 tarihine kadar 783-784

Mart-Nisan 1918 / Beşinci Sene / Sayı 59-60

Mündericat; Mustafa Şeref Bey Efendi hazretleri a

İfade-i Mahsûsa: Dördüncüden beşinci seneye geçiyor iken 786-787

Makale-i Mahsûsa: Meclisi mebusanda zirâat 787-791

Bağcılık: Debova usuliyle bağcılık-asma şeklinde bağ kütükleri üzerinde filoksera hakkındaki müşahedât (Sina Kerim) 791-794

İpek Böcekçiliği: Dut ağaçlarının kurudan hastalığı 795-796

Fenn-i Baytarî: Tüberkülin istimali; Öksürüklü keçiler; Bargirdeki deri çatlaklarını nasıl tedavi itmeli? (Baytar Celal) 796-798

Hayvânât-ı Ehliyye: Süt inekleri için otlar; Bargirlerin yulafını iyice tevzî' ediniz; Dana için yumurta kabukları; Yulaf samanını iyice tevzî' ediniz; Kışın keçileri nasıl beslemeli; Patates kabuklarını ineklere vermeli mi? 798-800

Mayıs-Haziran 1918 / Beşinci Sene / Sayı 61-62

Mündericat; Faideli haşerat a-802

Muhasebe-i Fenniyye: Vakayi'-nâme zirâi 802-805

Makale-i Mahsûsa: Memâlik-i Osmâniyyede sanayi-i nesciyeden kenevir 805-807

Konservecilik: Yumurtaları nasıl saklamalı (Sina Kerim) 807-809

Fenn-i Baytarî: Köpeklerin sarılık hastalığı; Yorgun beygir (Baytar Celal) 810-811

Ormancılık: Zayıf çınar ağaçlarını nasıl gençleştirmeli?; Bir akasya ormanı teşkil itmek; 3 dane iyi cins kavak ağacı (Feridun) 811-812

Âlem-i Haşerât: Zirâata faideli böceklerden hanım böceği 813-814

Çiftçi Muhtırası: Küçük ma'lûmât; Sansar kürkü dahi makbuldür 814
Sanâyi'-i Umûmîyye: Madenlerimiz 815-816

Temmuz 1918 / Beşinci Sene / Sayı 63
Mündericat; Iksâ-i şarkda olduğu gibi şark-ı karibde de zirâat terakki etmelidir a-818
Makale-i Mahsûsa: Tabî' fabrikacılık 818-820
Fenn-i Baytarî: Koyunların tufeylilerine karşı; Zayıf bacaklı bargirler (Baytar Celal) 820-821
Sanâyi'-i Umûmîyye: Madenlerimiz (devamı var) 821-823
Çiftçi Takvimi: Temmuz ameliyatı zirâiyyesi (Muharriri: Kalfeyan) 824-827
Çiftçi Muhtırası: Küçük ma'lûmât 827-828
Ye*ni Neşriyat*: İncir zirâat ve ticâreti 829-831
Sanâyi'-i İstatistik: Ticâret ve Zirâat Nezareti Umûmîyyesi tarafından İstanbul, İzmir, Mağnisa, Bursa, İzmit 830-831
Havadis: Osmanlı İtibar-ı Millî Bankası tarafından; Keçiborlu Kükürt Fabrikası; Tevcihât 831-832

Ağustos 1917 / Beşinci Sene / Sayı 64
Makale-i Mahsûsa: Kavanin Zirâiyye-Ticâret Müdüriyeti ne yapar?- Memâlik-i Osmâniyyede bulgur sanayi 834-839
İktisad-ı Zirâi: Irakda iskân muhacir meselesi 839-842
Çiftçi Takvimi: Ağustos ameliyat-ı zirâiyyesi (Muharriri: Kalfeyan) 842-844
Çiftçi Muhtırası: Küçük ma'lûmât 844
İstişâre-i Zirâiyye: Fenni sualler; Bahçıvanla Felâhatın müşterek seyahati; Hakan-ı merhum ve gögercinler (Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsiaten) 845-847

Eylül 1918 / Beşinci Sene / Sayı 65
Mündericat; Yeni tavuk cinsleri elde itmek içün damızlık olarak kullanılan ve menşe-i Çin olan Koşinşin tavuk cinsi a
Makale-i Mahsûsa: İâşe meselesi 850-851
Bir memlekette zirâat nasıl terakki ider? 852-855
İktisad-i Zirâi: Irakda iskân muhacir meselesi (son / 1 Mayıs 1331 / V. N.) 855-858
Çiftçi Takvimi: Eylül ameliyat zirâiyyesi (Muharriri: Kalfeyan) 859-861
İstişare-i Zirâiyye: Fenni sualler 862-863
Çiftçi Muhtırası: Küçük ma'lûmât 863

Teşrîn-i evvel ve sânî [Aralık - Ocak] 1918 / Beşinci Sene / Sayı 66
Mündericat; Ahmed Rıza Bey Efendi a
Zirâat-i Hususiyye: Meleketimizde karabuğday zirâatını tamim itmek lazım mıdır? 866-872
Alat-ı Zirâiyye: Motorlu biçerbağlar makineleri; Motorlu el arabaları 872-874
Çiftçi Takvimi: Teşrîn-i evvel ameliyat zirâiyyesi (Müharriri: Kalfeyan) 875-878

Teşrîn-i sânî ameliyat zirâiyyesi 878-879
Şubat 1919 / Beşinci Sene / Sayı 67
Mündericat; Bal arılarının envaı a-882
Makale-i Mahsûsa: Nehirlerimiz ve kanallarımız 883-885
Sanâyi'-i Umûmîyye: Madenlerimiz (son / Suriye Vilayeti maden mühendis sabıkı H. N.) 886-893
Ormancılık: Durûb-i emsâl (Orman müdürlerine ithaf) 893-894
Fihrist: 59 dan 67 numaraya ve 1 Mart 1918 den 28 Şubat 1919 tarihine kadar 895

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA / BIBLIOGRAPHY

Basılı Kaynaklar / Printed Sources

Aytaç, Ayfer. "16. Yüzyıla Ait Bir Tarım Metni: Kitābü'l-Felâhat." *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13, 23 (2012): 199-217.

Çıkla, Selçuk. "Tanzimat'tan Günümüze Gazete-Edebiyat İlişkisi." *Türkbilig/Türkoloji Araştırmaları Dergisi* 18 (2009): 34-63.

Demir, Kenan. "Osmanlı Ziraat Dergilerinden Bir Örnek: Ekinci." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 19, 1 (2017): 54-74.

----------, "Osmanlı'da Ziraat Dergiciliğine Bir Bakış (1880- 1923)." *Turkish Studies* 9, 8 (2014): 385-401.

Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2015.

Dinçer, Ferruh. "Türkiye'de Veterinerlik ve Tarım Alanında İlk Süreli Yayın 'Vasıta-i Servet' Üzerinde Bir İnceleme." *Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi* 3, 1 (1976): 66-83.

Gazel, Ahmet Ali ve Şaban Ortak. "İkinci Meşrutiyet'ten 1927 Yılına Kadar Yayın İmtiyazı Alan Gazete ve Mecmualar (1908-1927)." *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7, 1 (2006): 223-256.

Günergun, Feza. "Darülfünun Fünun (Fen) Fakültesi Mecmuası (1916-1933)." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* (1995): 285-349.

"İfâde-i Mahsûsa - İki söz." *Felâhat* 1, 1 (1329): 2-3.

"İfâde-i Mahsûsa - Mesleğimiz." *Felâhat* 1, 1 (1329): a-2.

"İfâde-i Mahsûsa - Şerâit-i iştirak." *Felâhat* 1, 1 (1329): 3-4.

Kadıoğlu, Sevtap. "Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi Mecmuası Üzerine Bir İnceleme." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 4, 1 (2002): 99-118.

----------. "Ziraat ve Sınaat Tercüme-i Fünun Odaları Mecmuası Üzerine Bir İnceleme." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 5, 2 (2004): 39-61.

"Meşrutiyet'in İlanından Beri Türkiye'de Neşr Olunmuş Gazete ve Mecmualar." *Ayın Tarihi* 17, 53 (1928): 3641-3651.

Türk Ziraat Tarihine Bir Bakış. İstanbul: Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi Yayını / Devlet Basımevi, 1938.

Tezler / Dissertations

Aybaş, Görkem Can. "Resimli Ziraat Gazetesi'nin Tasnifi (1905-1906)." Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, 2020.